

EESTI NOORUS

1933

Nr. 7/8

JUULI/AUGUST

V AASTAKÄIK

A. A R U : K A K S L U U L E T I S T

Viisiku all.

Kõu kärkides üleval
Istun varjul
Viisiku all.

Sjab.
Pähikud
On vesimarjul.

Nende kõrvetavas raamis,
Nagu õlgpärjaga ringi seotud
Paistavad reas lükumetsa majad.
Haljas sirp lõikuse lõpetatuks saamist
Kõverasse tõmbunult nüüd hirvitab kõrres.
Aga taas värsket kasvu, elu ja idanemise hõngu
Tundub hooovuvat väljade suures issanda surutõrres.
Ja pikne kerib metsa kohal sihuvaid tuliseid lõngu.

Nagu	Kahte ta	Emban	Ja jälgin
Jumal	Kümnest	Kätega	Kuis vihma
Lõikuse	Jalast,	Haarates	Piiskade
Seisab	Mida õlest	Kui templi	Langus
Viisik	Seosed	Antiikse	Niisutab
Varjates	Põlvist	Marmorist	Januseid
Vilja kulda.	Ilustavad,	Sambaid	Põldusid.

Kodutare.

Vihm, päike pleekind seinad hõbehalliks
Neid varjab ennastohverdavalta hatu
Suur summaldand ja suitsend õlekatus —
Pääl kelbavaresed on tormi valliks.

Saand kogu hoone majalisil kalliks,
Ja sisenedes tunned, kuidas kattes
Siin levib õdus rahu, kõiki mattes.
Soe haarab embalt ümber õrnaks salliks.

Ja tulles kaugelt matkalt, tulvil igatsusi
Kui esmalt tervitab sind kõrge ungas,
Siis alles aimub armsus igas pungas.

Neid puudel, pöösastel teeveerseil otsid uusi.
Ja lahkudes taas kauge vöörasraale
Kui tõusen viimselt näitvale sind mäele.

Sisukord: Kaks luuletist — A. Aru. Mida ma Eestis näha oleksin tahtnud? — L. G. Rahvatantse otsimas — O. Mathiesen. Mustjala pulmarong (rahvatants) — U. Taumi. Hõimusedeid sõlmimas — J. M. Alpiranta. Korraldama fotoasjandust — A. M. Kaugeid sugulasi — K. Vainomaa. Loode-Virus — A. Aru. Tuules lendlevad laastud — R. Grauberg. Teaduse ja tehnika ilmast. Noorsoopäevi. Maatulunduslikus töös. Mujalt. Pisiteateid.

Reprodukttsioon kaanel: O. Eslon: Viimsi — Õli.

Mida ma Eestis näha oleksin tahtnud?

Kui istusin võrdlemisi vesise ilmaga Rheinil järjekindlalt ühendustpidaval luksusaarikul ja vihmahoogudest ning tuulest hoolimata nautisin kallastiku vahelduvat pilti, mõtlesin endamisi, et kulukuks meilegi Eestisse mõningaid selliseid mugavaid laevu rannavettesse... Meil pole ju tarbeks turiste! Tõsi, praegu ehk mitte, kuid üks oleks õigem, arendada otstarbekohast liiklemist, luua kõiki võimalikke soodustusi ja mugavusi nii rikaste turistide kui väiksekaukaliste rändurite huvides, et juurde võita uusi väliskülaliste hulki, selle asemel, et seniseidki eemale peletada kaunite paikade ligipääsmatusega... Võib olla, laevasõit Tallinnast Rannamõisa, Tsitresse, Loksale, Virumaa kaunile paerannikule jne. (jah, meil oleks isegi saari soovikorral) ei pakuks kaugeltki küll nii huvitavat vaadet ränduri pilgule, kui Rheini muinsuskuulsad kaldakõrgendikud ja kaljulossid või Genfi järve tihedalt asustatud kallastik mägede kaunis raamis, — ent siiski, ilusa ilmaga on väike laevasõit nauditav ka meie rannastiku tagasihoidlikus ja põhjamaises monumentaalsuses ning sageli siiski vast mitmekesisuses ning idüllilises omapäras. Meile endalegi... Ja suurimale enamikule Narvat külastavat turistidest jääb laevaliinide puuduse tõttu vaatamata Virumaa põhjamaises monumentaalsuses kõrgele kerkiv ainulaadne kaunis paeranniku väljavaade. Või kuidas võiks turiste meelitada hästikorraldatud laevaretked Narvajõe-Rossoona kaudu vene piirile...

Ning siis mõõtsid mu silmad Põhja-Saksa ja Poola ääretuid tasandikke ning väsinud pilgule tundusid ainsa helge punktina punased teliskivikatused keset legendiku lõpmatut rohelust. Neid punaseid katuseid ja valgeseinalisi maju oleksin meeleldi asetanud kodumaa pinnale, kus talude hallid, aegadest luitunud palkhooned tundusid lootusetult nukrad ja igavad keset suviste väljade ja niitude värskust. Millise masendava pildi annavad nad

veel keset sügissadude uputavat halust ning oktoobri tusaseid tuuli! Meelestus punaseksvärvitud hooneid ja heredatoonilisi elamuid Soomest. Olen neid näinud küll vaid suvel, kuid ega nad sügise tusast ilmet süvenda — pigemini elustavad. Kas ei sobiks meilegi enam kasutada neid praktiliselt tulusaidsid ja maastikupildi vaheldusvõimet suurendavaid värve!

Tervitasin rõõmu ja uhkustundega Tallinna vanu kantse ja torne koju saabudes, rahuldusin endise Näituseplatsi õnnestunud korraldustöödest, kuid siiski — minul jääb alati midagi veel soovida — oleksin tahtnud näha tolle väljaku äärseid vanu müüre täiesti vabastatuna juurde- ja külgeehitiste segavast rämpsust ning kogu Müürivahe tänava pikkuses oleksin meeleldi imetlenud neid keskaegseid müüre kaunistatuna vaid väätkasvude rohelsest, nagu seda omaks rõõmsaks üllatuseks silmasin Viruvärava tornidel. Ent linnamüürid selles osas on peidetud turistide silmle ja püütakse neid veel enam peita uute ehitistega. Kuid milline uhkuse oleks see muistsete aegade jääne osavate turismikorraldajate ja edendajate kätes. Meelestus autobussi väljasõit kusagil lõunas, Prantsuse rannikul, kus mingis väikeses linnakeses tähtsalt osutati tükkesele rohtund müürist, kui jäanest muistsest roomlaste linnast. Muidugi, seal oli tegemist vaid suurte roomlaste nimega, ent siiski — üks tule olude kohaselt leppida ka vähem tähtsaga.

Olles turistiderohkest Sveitsist tulles kõikjal harjunud suhtuma asjusse esmajoones turistina, otsisin ja otsiksin kodumaalgi võimalusi just turistide pilkude köitmiseks ja neile omapärasuselt meeldejääva ajaviite ja üleelamuste leidmiseks. Nii oleksin meeleldi läinud Paksu-Margarete ajaloolist ilmet kandvasse kohvikusse, mis hästivalitud seadeldise juures võiks meeletuliselt (ja ka oma ajalooliselt üleelamusilt) kindlasti ületada nii mõnegi sellelaadse keskaega ja muistset

säilitava ettevõtte muil mail. Seal võiks olla kohvitare, kus teenijad kannaksid vanaaegseid linnarõivu ning seal võiks olla rikkalik, senini turistide jaoks õigupoolest puuduv einelaud, kus värvirõõmsais rahvariideis neiud kostitaks näljaseid külalisi maitsvate eestipäraste paladega, alates hapukapsastest kuni kamani ja kunstipärastest kiluleivakestest kuni lõhnavate metsamaasikateni. Kindlasti võidakse seal võõrastele pakkuva unustamatuid maiuspalu... Ainult Eestis saab hästi (ja — osaliselt — ka odavasti) süüa, olen pidanud võõrsil sageli mõtlema. Kuid seda hästisöömist tuleks mõnes suhtes kättesaadavamaks ja mugavamaks teha. Pealetükkivaks muutumist pole meil esialgu kaugeltki karta. Meie pole ju äri-inimesi. Kuna meil eraalgatusil siin sageli puudub vajalik soliidus ja puhtus (nii nimetatud „kõrdiklubisid“ on meil Tallinnas niigi ju liiga palju) näib mulle, et meie linnavalitsusel oma majanduse- ja kutsekoolidega võiks siin olla esmajoones ülesandeid ja kohustusi. Edasi võiksid sellele mõelda meie naisorganisationsioonid.

Kõigest võõrsil nähtust ja kodus olematust hoolimata olen siiski säilitanud veene, et Eesti on ilurikas maa, ainult peab teda tundma ja mõistma. Kuid ääretud sood ja rabad oma lamaduses ja taimestiku kiduruses häälestasid mind siiski nukrustavalt. Ning endamisi unistasin ja unistan veelgi

noortest tööjulistest ja tahtevalmis käteest mis nõiuvad soodesse lokkavaid viljavälju ning aedade rohelusest varjatuid asulaid. Lameda madaliku ühatoonilist pilti elustaksid valged maanteed äärestatuna pihlapuude, toomingate ning — lehtpuist võluvaima ja lõunamaalasi üllatavaima — saledate lumivalgete kaskede sirgeist ridadest ja saludest. Olen näinud võõrsil teid, mis mööduvad lõpmatuid legendikke, märgituna paplite nooljaist vahisõdureist, õlipuude hallrohelisist rividest ja ikka olen mõelnud: ka meie lagedad külavaheteed ja talude sissesõidud vajaksid paiguti puude ilustust. Ja kui mitte esialgu õuna- kirs- ja pirnipuude ridade näol, nagu neid võib leida Saksamaal, kas siis mitte teise meie omapärasema ja põldu vähe varjava puuliigi — kadaka — näol, nagu need seedriks püगतud kadaka-sõdurid vahel ehivad rootsi talude sissesõidu teid...

Palju soove on mul veel, kuid, võib olla, on need tuhandete noorte soovid ja unelmad ning õnneks pole kõik noored vaid unistajad — paljud on ka jõulisi teoinimesi ning juba asunud kodutalude korraldamisele ja kaunistamisele. Neile kõigile, kes nüüd kodude ümbert koristavad nõgesed ja takjad, risu ja umbrohu, kes korraldavad aedu ja istutavad puid, neile loodan kodumaa kaunima tuleviku nimel.

L. G.

Rahvatantse otsimas.

ÜENÜ Keskjuhatuse ülesandel ja toetusel algasime*) ühel ilusal hommikul matka vanade rahvatantsude korjamise eesmärgiga. Matkasihiks oli lääne rannik Hiiumaa, Saare- ja Muhu- ja maaga. Keskjuhatusse oli aastate jooksul kogunud mõnikümme aadressi vanadest pilli- ja mängumeestest, kellelt lootsime saada materjale meie senise olemasoleva rahvatantsude kogu täienduseks.

Matka algasime Vasalemmast Vihterpalu

*) O. Mathiesen ja U. Taumi. Toim.

suunas. Siin pidid olema mõned vanakesed, kes pidid teadma niisugust materjali. Leidsimegi siit kolm vanainimest, kellelt saime oma esimese saagi. Üks vanakesest Liisu Vulkan Halliklepa külas oli küll alul õige süng ja morn keeldudes midagi teadmast ja end pildistada laskmast, kuid kodunes siiski hiljem. Märkisime temalt ülesse meie huvitavaima tantsu „Kassari“, mida ta mäletas veel õige üksikasjadesse ulatavalt.

Järgnesid huvitavad, meeldivad ja kenad rootsi rahvatantsuga rannakülal, kus sageli

tee küsimisekski eesti keelt ei osatud. Siin pidime leidma veel mõningaid vanakesi, kuid kahjuks tulime liiga hilja — vanakesed olid jõudnud ju matkata manalasse. Üks neist oli surnud alles üsna hiljaaegu. Ka Haapsalu ümbruskonnas polnud enam saaki, peale mõnede vanade kosjalaulukeste Johannes Nõmmelt, kelle juhusekski leidsime metsast.

Suundusime Hiiumaale. Märkisime ÜENÜlastele tuntud ÜENÜ Kasevälja osakonna avarate preilide Kaljude ja nende lahkete vanemate pool ülesse omapärase „Hiiuma valse“ üksikasju ja pildistasime paar selle raskepärase valse omapärasemat poosi. Pidime siit edasi Kuri külast Johan Nurgalt saama uut materjali, ent vanake oli sõitnud tütre poole mandrile ja ta perekonnaliikmed: 80 aastane naine ja 60 aastane tütar lamasid mõlemad pool halvatuna haigevoodis.

Lahkusime siit midagi muud saamata ja suundusime Saaremaale. Siingi tabas meid pettumus. Ülesantud vanakesist paljud olid surnud ja need, kes elasid, ei teadnud jälle rahvatantsudest midagi. Märkisime siiski idüllilises Metsküla kandis, kus maanteil sageli kolavad sigade perekonnad ning alatasa tuleb

U. Taumi foto.

JÜRI VARVAS,
46 a. vana, Saaremaalt — Meiustest. Mängis kandleil „Mustjala pulmarongi“ ja andis tantsu kohta seletusi. 20. VII. 1933. a.

Muhu laulik LEENA VÄÄRTNÕU,
79 a. vana. Muhus — Soanda külas, Poali talus.
Pildistatud 23. VII. 1933. a.

avada ja kinnipanna külavahelisi värvaid — märkisime siin Jüri Varvaselt Metskülast ning Ado Lemberilt ülesse vana saare rahvatantsu „Mustjala rong“ (millise kirjeldus käesolevas „Eesti Nooruses“) ja mõningaid rahvalaule.

Kuna ette oli näha, et pinevaimagi otsimisele Saares tulemusi suurendada ei saa, siirdusime siis üle tammi Muhumaale.

Kuigi Muhumaa tammiga lähedalt seotud Saaremaaga, tundub vahe elanikkude ja elamute vahel siiski üsna silmapaistev. Inimesed nagu avameelsemad, külalislahkemad ja nagu rõõmsamadki. Majades ja õuedes suurem puhustuslik kord ning huvitavaimana joonena tuleb vast märkida rahvariituse püsima jäämist nii noorte kui ka vanade, pühapäise kui igapäevaste askelduste juures. Vaadelda neid askeldavaid naisnoori, kollaseis undrukuis ning abielunaisi kirevate mütsikestega — on üliarmas pilt. Nii noortel kui ka vanematel inimestel siin veel sageli väga rikkalikud rahvariitused tagavaras. Ka rahvatantse leidsime siit. Märkisime Leena Väärtnõult Soanda külas ülesse paar seni tundmatut rahvatantsu: „Targa rehealune“ ja „Ruinupp“ (Krui nupp). Ent sellest enam meie Muhus — mahaarvatud väikesed laulukesi ja viisikesi

— rahvatantsu katkendeid ei leidnud. Ka siingi tundus, et veel mõned aastad tagasi tulemused oleksid olnud rikkamad.

Tulime mandrile käies veel kolmas Virtsu ja Vigala ümbruses. Virtsust saime rea vanu labajala viise — Vigala ümbrusest aga polnud võtta midagi.

Sellega meie otsimine siis lõppeski. Palju vilja meie töö just ei annud, sest paljud ülesantud inimesist olid ju matkanud manalasse. Olime jäänud hiljaks. Kindlasti oleksid korjamise tulemused olnud teisemad, kui korjamine oleks teostunud paar aastatki varem. Saime sellelt paarinädalasest matkalt kümme-kond vana laulu, mõned ringmängud, viis rahvatantsu, üksikud senituntud rahvatantsude variandid, mõned uuemaage-sama päritoluga, kuid siiski erivarjundeiga polkad ja 20 labajala viisi, millest ilmuvad ajakirjas „Eesti Noorus“. Kuid, kes teab, poleks ÜENÜ keskjuhatus tänavu organiseerinud seda matka — järgmisel suvel oleks ehk olnud hilja asuda sellegi kogumisele.

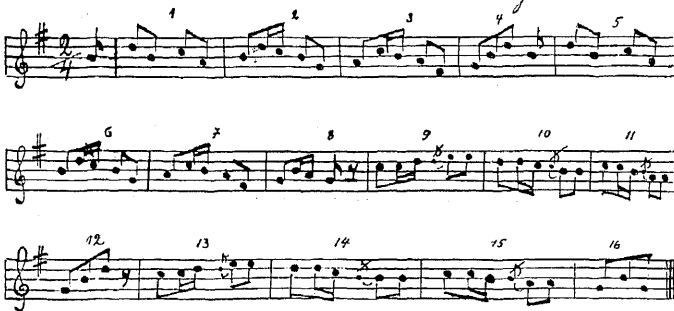
Noorsoolased ja „Eesti Nooruse“ lugejad! Olles koha pääl, puutute kokku igapäev vanajanimestega, kellelt kuulete ühte kui teist: kirjutage üles, kõik mida saate! Ja on teile mõni ülesmärkimine ülejõu, teatage sellest kas või selle lehe toimetusele. Arge jätke märkimata, kui vanake, näiteks, ei mäleta tervet tantsu. Iga katkend, iga viis, iga tuur, iga saim, iga fragment on sageli väga väärtuslik ja täiendab seniseid korjamisi. Kasutage selleks ära pühad, peopäevad! On ju enamik vanu eluraskusis muutunud kinniseiks — ent pühade ja perekondliikkude pidustuste puhul muutuvad lõbusamaks naimadki ja avavad oma mälestuste aidad. Ja nagu endagi teadmata tuleb siis peotujus mõnegi vanakesele meelde ja keelele mõni vana tants, vana lugu või vägimäng.

Saadud andmed ja aadressid palume saata ÜENÜ Keskjuhatusale Tallinna.

O. Mathiesen.

Mustjala pulmarong

Kandlil Jüri Varvas.
Üleskirjutanud U. Taumi.

Mustjala pulmarong on erinev teistest eesti rahvatantsudest seega, et temas tegevus ei ole seotud muusika taktide arvuga, muusika on vaid rütmi hoidmiseks ja tempo reguleerimiseks. Puuduvad siin tavalised tantsu-tuurid ja võiks siin rääkida osadest I, II jne. Iga osa, samuti ka kogu tantsu kestvus oleneb esitantsija oskusest, leidlikkusest ja tantsijate arvust. Esitantsijaks on tavaliselt esimese paari poiss, kuid võib ka väljaspoolt paare kedagi määrata. Kogu tants sooritatakse polka sammudega.

Tants ja viis on saadud Jüri Varvaselt Meiusilt ja Ado Lemberilt Metskülast (pärit Mustjalast!) Saaremaalt (vaata pilt lhk. 133). A. Lemberi seletusel olenenud tantsu õnnestumine pulmaperemehe jõukusest: jõukamates pulmades enam tantsijaid ja ka enam „tuju“. Parim arv olnud 20 tantsijat. Saanud naljagi, kui esitantsija juhtund „vigur“ mees. Vedanud vahel rongi redelit mööda rehe ahjule ja teised 19 ronigu järele (kes rongi katkestas — kortel piiritust!). Mõni jälle pugenud rongi-ga söögilaua alt läbi, kus põikpuud ronimise keeruliseks teinud. Muusika ja tantsu ülesmärkinud Ulrich Taumi, joonised Peet Arenilt.

I osa: Vaba arv tantsijaid, paariselt silised kõrvu, seisavad (kahekordses ringis) nägudega vastupäeva, käed vabalt küljel. Pillimehejt antava kolme akkordi jooksul asetuvad tantsijad ühekordsesse ringi, nägudega üksteise seljataha, ja iga tantsija ulatab enda parema käe üle parema õla taha nii et peopesa jääb oma kõrva kohale ja vasaku käega võtab kinni enda eelolija paremast käest (joonisel I, käed eksi-kombel vahetatud) nii et mõlemate peopesad on vastakuti. Seega moodustavad tantsijad ahel-ringi.

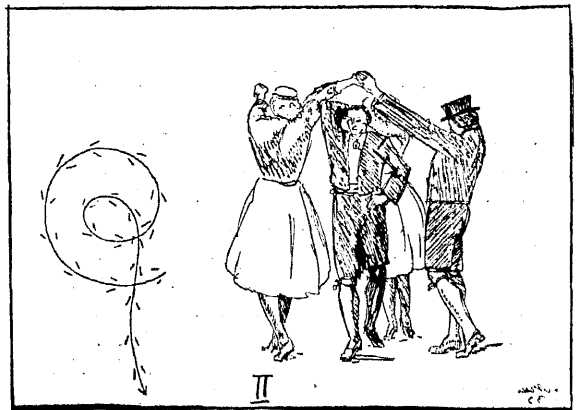
Muusika algades hakkavad kõik tantsijad, alates vasaku jalaga, polkasammudega ringis liikuma vastupäeva (joonis I). Liikudes 8, 12 ehk 16 sammu, laseb esitantsija lahti enda vasaku käe (teised tantsijad mitte) asetab selle puusa (samuti teeb seda rongi lõpus olev viimane oma paremaga) ja hakkab nüüd (teised talle järgi) liikuma vabas suunas. Siin selle liikumise juures saabki esitantsija näidata enda leidlikkust, kujutades järeltuleva rongiga igasuguseid figuure. Kui juba küllalt ollakse looklenud (32, 48 ja enam sammu), siis moodustatakse viimaks ring nii, et esitantsija peab jõudma rongi lõpusolija kõrvale.

II osa: Esitantsija märguandele jääb lõpusolija seisma (hoolitseda, et see oleks frondi poole ja keset tantsukohta). Nüüd hakkab esitantsija polka sammudel spiraali taoliselt ringis liikuma vedades rongi ikka koomale ja koomale kuni ollakse koos teokarbi kujuliselt (koosolles ei tehta polkasamme). On see valmis, tõstavad rongi lõpusolija ja tema eesolija, käed üles (lõpusolijal parem ikka puusas) moodustades värava, samuti teevad seda need, kes on kohastikku neile diameetralselt, nii et frondilt vaadates, väljaspoolt kuni spiraali keskkohani oleks tunnel. Nüüd tuleb esitantsija rongiga keskelt välja (joonis II). Kõigil neil, kes on moodustanud värava parema käega, s. t. kelle seljataga oli värav, tuleb end pöörda, kuid kätest ei tohi lasta lahti (pöörlemisel libistatagu paremat kätt enda selataga olija

vasaku käe ümber). Rong liigub seni vabas suunas kuni spiraal on hargnenud lahti, siis viib esitantsija rongi ühele sirgjoonele, soovitav nägudega frondi poole. Selle järele tantsijad jäävad seisma.

III osa: „Õmblemine”.

Esitantsija pöörab end oma parema käe all kahe polkasammuga vastupäeva ringi, libistades see juures enda paremat kätt seljataga olija vasaku käe ümber (samuti teevad kõik teised kui lähevad oma seljataga olevast väravast läbi). See järele moodustavad 2. ja 3. tantsija värava, kust läheb läbi esitantsija ja 2. (viimane peab end pöörama vastupäeva värava alt läbi). Tehes kaare vastupäeva, lähevad nüüd 3. ja 4. vahelisest väravast läbi. Kui 1. ja 2. on läbi läinud, pöörab 3. end ringi ja läheb samuti, seejärgi minnakse 4. ja 5. vahelt, kusjuures 4. läheb kaasa siis 5. ja 6. jne. kuni lõpuni. Esitantsija ei tohi unustada, et mida kaugemale läheb õmblemine, seda suuremad kaared tulevad teha rongiga. Kui eelviimase ja viimase tantsija vahel oleva värava alt on kõik juba läbiläinud (peale viimase), moodustab rong end vastupäeva liikuvaks ringiks, kusjuures esitantsija ja viimane ühendavad käed. Liigutakse ringis senikaua kuni jõuab muusika 8. või 16. takt, mille järele jäävad kõik seisma ja vallandavad käed, kuna poisid teevad pool pööret vasakule ja astuvad väikse sammu ringi sisse poole nii, et jäävad nägudega paariseltsiliste poole.

IV osa: (saadud Ado Lember'ilt Saaremaalt).

Hõimusedemeid sõlmimas.

„Eesti Noorusele“ kirjutanud soome noorsootöö kauaaegseid ja innukamaid tegelasi ja juhte võimlemisõpetaja pr. Jenny-Maia Alpiranta. Pr. A. viibis meie laulupeol ning jätkas siit Soome-Eesti õppereislastega matka liivlaste juubelpidustusile.

Soomlus-Liidu algatatud Liivi matk näis kujunevat huvitavaks. Kaasa elada eesti juubeli laulupidustusi Tallinnas, näha Tartut, külastada Siguldät, imetleda Riia randa ja lõpuks veeta armsaid päevi liivlastega nende 10-a. juubelil — hulk reastatud üleelamusi.

Sellele matkale oli laulupeo võõrastega kuhjunud „Suomile“ kogunud Soomest 14 matkavalisest soomlast ja kaks Soomes oleskelevat liivlast. Mitte just palju. Ent arvestades soome raha madala kursiga ja vast ka asjata ülespuhutud keeleliste raskustega, millised näisid takistavalt mõjunud eriti soome noorsoolaste ringides, jätkus sellest arvust Tallinnas lisanduvate eestlastega just üheks vagunitäieks.

Mõnele meist oli ehk vast matkamine kui niisugune pääsasjaks: kuulsingi meid kõnelevat vaid matkaelamusist. Mulle isiklikult oli küll tähtsam tutvuneda hõimlaste, eriti liivlaste elu-oluga, kuna eestis leidsu ju mõningaid häid sõpru endisist kokkupuutumisist ja „Eesti Nooruse“ kaudu ju olin kaunisti tutvunud Eesti oludega. Liivlaste esitajatega olin puutunud kokku vaid möödaminnes viimasel Soome-Ugri kultuurkongressil Helsingis ja veidi hiljem nende kolme noorsoo-esitajaga Soome Noorsoo juubelpidustusil Mikkelis.

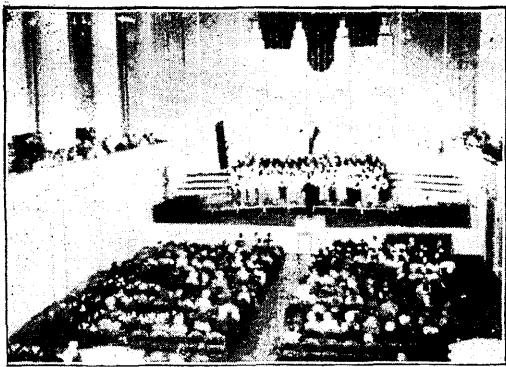
Lähenedes Tallinnale tõusis laeval laulupeo elevus. Milliseks küll kujunevadki need Soomes nii laia kuulsuse evinud eesti laulupeod,

Tantsijad asetavad rusikas käed rinna kohale ja algavad liikumist polkasammudega, neid parema, poisid vasaku jalaga. Neiud liiguvad välimises ringis vastupäeva (joonis III), poisid sisemises peripäeva. Liigutakse kaheksa sammu, kogu aeg rulludes kätega (keerutades üksteise ümber) selle ajajooksul peavad jõudma paariseltsilised üksteisele kohastiku, kuhu jäädakse seisma. Järgmisel taktil (kas 1. või 9.) paarid vöökoha võttega algavad liikumist ringis vastupäeva keerutades peripäeva kaheksa takti hoogsat polkat, millega lõpeb tants.

milliseid meie enamus elab kaasa esmakordselt! Kuuldub kõnelusi eestlase elavamast iseloomust ja soomlasele saavutamatusst südamlikkusest, millest varsti saimegi esimese aavistuse: tervitasid meid rannas muusikajuhid, laulu- ja pasunakoorid, kuigi oli öö. Tundsiime end tõeliselt tulnud hõimlaste poole ja see soojendas omapäraselt. Siiski jägasime lilli vastuvõtjaille tagasihoidlikult pigistades, nagu meie, soomlased, ikka.

ÜENÜ oli laulupeo ajal võtnud oma hooli meie lõppereisi liivlased ja sattusime siia teadmatult selle hoolitsuse alla hra Meikopi kaudu meiegi, kaks soome noorsootöö inimest, hra Karhula ja mina ning ristiti meidki laulupeo ajaks liivlasteks. Nimetus tundus ehk kohasenaigi, sest olin omalt poolt enda hooli alla võtnud mu „liivijätre“ prl. Bertholdi.

Meie laulupeoaeigsiks liikumispunktideks kujunesid Tui, Laia ja Narva tänavad. Tui tänav kaunis kutsekoolis leidsime — vahest küll mõneks hommikuturniks — unekosutust; Laial tänaval kinnitasime keha, süvendasime ja sõlmisime tutvussidemeid ning Narva maantee, kui lauluema pikk käsivars, tõmbas meid laulupeo kunstikambritesse. See laulupeopaik ja selle inimmeri oli meile imede imte. Vaevalt jõuaks nüüd veel eritleda mida kõike nägime, kuulsime, tundsiime, kogesime. Siinjuures meie suurim tänu meie sõbrale Meikopile, kes meile igal võimalikul juhul oli juhtijaks. Tema ta vae-

Aktus kontsertsaalis. Laval ÜENÜTO segakoor.

valt oleksime külastanud eesti käsitöönäitust, kus võisime imetleda stiilseid eesti nahta-, pitsi-, õmblus- ja kudumistöid; või eesti kunstinäitusi. Ja eriti huvitav oligi laulupeo näitus eesti ärkamisaegse kirjavahetusega, mis kujutasid vene ja saksa võimumeeste suhtumist eesti asjasse. Palju väärtuslikku minule.

Kuid laulupeost on ju kirjutatud mujalgi. Kui noorsootegelast mind köitsid eesti noorsoo laulupeoagssed ettevõtted, millistest esimesena toimus jaaniõine matk Naissaarde. Sellel jaanitule matkal sõlmisime paljude eesti noorsoolastega, keda oli palju kogunud laevale, huvitavaid ja armsaid tutvusi.

Jaanipäevane „hommik-aktus“ Estonia kaunis kontsertsaalis kujunes väga armsaks ja südamlikuks hõimulähenemismomendiks. Aktus algas meile soomlasile haruldase oreli-soolaga, sest meil pole kusagil avalikkudes peosaalides oreleid, vaid ainult kirikuis. See algus lõi piduliku-pühaku meeleolu, mida veel tõstis ministri südamlik kõne ja mahtava üle sajalikmelise ÜENÜ Tallinna osakonna laulukoori hra Aava juhatusel ettekantud tundeliselt erk, sulav ja kõrge kunstilise kvaliteediga koorilaul. Seda kuuldes meil soomlastel südame all kipitas: kuidas küll soomlased eestlaste kõrval esineda suudavad?! Meie rõõmuks tulivad „Kulkuset“ siiski oma ülesandega hästi toime. Eestlaste ja Stockholmi „Apelli“ rahvatantsud olid ilusaks vahepalaks, mida lõpuosas ilustas ühe saaremaa väga rahvapärastelt riietatud koori tõsine ja haarav laul. Lõpetas aktuse minister Kõsteri väga südamlikult hingestatud kõne, mille sisu meilegi oli arusaadav ja koos eelmise kõnega näitasid, et noorsootöö põhi nii meil kui Eestiski on sama kohustav ja lootusriikas. Hõimutervitusi ütlesid soome poolt E. Paavolainen ja liivlaste

poolt seminarist P. Damberg. Siin aktusel viibisid soome koorid üldjuhi hra Kalkkineniga.

Pühapäevane hõimuaktus Harjumäel tundus jätkuna eelmisele. Eesti koor esitas eesti ja soomekeelseid laule ja soomlased jälle laulsid eestikeelseid helitöid. Kui siis veel mag. E. Paavolainen ja liivi esitaja P. Damberg kõnlesid eestikeeles, tundus aktusel elavalt, et tõeliselt harrastati hõimuasja. Sama päeva lahkumiskoosviibimisel Lossi platsil avaldus see hõimuhing, eriti otsekoheselt ja võltsimatult: meid soomlasigi valdas mingi hõimuvõltsimise südamlikkuse ja avameelsuse hoog.

Ise laulupidu oma kolmepäevase kontserdiga — oleksime seda küll kuulnud kauemgi — oli meile ainulaadne elamus. Siin tundus midagi üleestilist, midagi üleilmist. See mahtav sajatuhandeisse kuuluv inimmeri, kelle üksikud liikmed olid jätnud argipäevased tööd, et neist tõusta ülespoole laulu tiivul: kuidas neid jumaldasingi, neid lauluinimesi! Elu on lühike ja täis raskusi. Tuleb ammutada siis laulust jõudu vaimulegi... Jätkub mullegi, kuudepikkuselt saadud muljeist...

Ja ühena suuremana üleelamusena mulle, soomlasele, oli, kui see ligi 20000 kuuluv lauljaspere haaras „Suomen laulu“ puhtas soome keeles. See haaras kindlasti iga soomlast ja paljude silmis säras pisarate helk. Olime hetkeks unustanud meiegi olemasolu ja tundsin end olevat kusagil teises maailmas, kus soome sugu esines oma endises suuruses ja kus Suomen laulu oli kõikide hõimlaste laul! Nii, kõikide hõimlaste laul!..

Vabaõhu näidend Lembituga lõpetas need suurepäraseid pidustused omakorda suurepäraselt. Selle massilikkumised ja rütm olid ulatuselt meelitavad, nagu need kogu peodki. Valgustuselt ja sündmustikult oli see valdav. Meil Soomes pole midagi võrrelda sellega.

Kui siis lõpuks vajusime mu liivitürega vagunivoodile tundsin näriivat lahkumiskurbust. Tallinn oli saanud meile armsaks ja süüdi olid selles eesti noorsoolased. Kõikjal olime kohtanud neid mitte kui oivalisi tuttavaid, vaid kui soojemaid sõpru, kaugeid sugulasi. Kõik nad tutvustasid meile tuttavaid, tegelasi ja juhte. Ning vagunirataste rütmis veeresid silme eest mööda esitatud muusikamehed ja naised, kunstinimesed, muuseumitegelased ja enne kõike siiski noorsoo juhid ja reamehed... Olime olnud kui kodus. Vaevalt seda küll usutakse, vaevalt seda küllaldaselt tänada suudame... (Järgneb.)

Korraldama fotoasjandust!

Wähe on igokord kõnest ja trüki sõnast — vajame sageli hädapärast ka pilti. Mis oleks reisi kirjeldus illeswõteteja, kodumaatundmise õppe- raamat piltideja.

Nii ühingu tegevuses on lõpmatult momente, mis vajaksid jäädwustamist fotoplaadile. Tähtpääwad, õppereisid, wõistlused, aktused, samuti ka ümbruskonna inim- ja ehitustüübid, momendid tegevusest ja loodusest — kõik see oleks häa materjal ühingu fotoarhiivile, kodunurga arhiivile, kodumuuseumile.

Loomulikult pole häa aparat praegu igamehe lõbu. Ent teisest küljest leidub küllades ju endisel ajal ostetud aparate — kuid ajakirjadele, ajalehtedele pole siiski saata fotosid tegevusest. Ning leidub nüüdki liikmeid, kel asja wastu huwi ning ei puudu ka võimalusi aparateid soetamiseks.

ÜEMÜ osahandades on tekkinud fotoharusid ja fotoringe.

Millised wõiksid olla nende ülesanded?

Esimiseks sammuks oleks müdugi koondada haru ümber asjast huwitatud isikuid, kelle wahel oleks võimalik jagada ülesandeid. Ja esimene ülesanne olekski päästa ümbruskonna fotomaterjalist, mida päästa wõib. Pea iga perekonna pildikogudes wõib leiduda fotosid endisest ümbruskonna elus tähtsatest momentidest, tegelastest jne., millel ühingu arhiivis wõiks olla kindel koht.

Teine samm oleks fotooskuste ja teadmiste lewitamine liikmeskonnas. Selleks tekitakse ühiselt wastawat kirjandust, asutatakse õpiring, korraldatakse kursusi.

Kolmas samm oleks edaspidise pildistamise kawa loomine. Juba kodu ümbruse uurimise oistarbel oleks pildistamine suure tähtsusega ning ootawad paljud wanad isikud, mälestusmärgid, ehitused, looduskaitsel wajawad wanad puud jne. pildistamist ja materjali kodumuuseumile hankimist. Edasi tuleks hankida ühingu tegevust iseloomustawaid üleswõtteid, olgu siis tegevus ruumides, põllul wõi metsas. On fotomehi kaiks wõi enam, wõiks tegevust jao- tada nii, et üks end enam pühendab maastik- kudele, portreedele jne.

Järgneks pildikogude süstematiseerimine — kõik kogutud fotod tuleks katalogiseerida. Kodumuuseumi uurimises tähtsad fotod tuleks nummerdada ja iga numbri juure (kas wõi

eriwihus) märkida, millal, kus ja kellelt foto walmistatud ja mida ta kujutab.

Oja fotosid wõiks asetada albumise oja tar- bekorral kartongile. On kawatus pilte kasu- tada walguspiltide õhtuil, wõiks kartangi suu- rus olla 10×15 cm. Kartongi wõiks sel puhul osta 45×75 suuruses ja sellest walmistada siis 21 väiksemat kartongi. Fotoalbumi parim suurus oleks 22×25.

Piltide kliisterdamist albumile ei tule soowi- tada, kuna kliistrid sageli ka üleswõtteid mõ- jutawad ja tarbekorral (ajalehile saatmiseks) kliisterdatud fotot raske oleks eraldada albu- mist. Kinnitamiseks saab paberikauplusest mit- mefuguseid muid kinnitamiswahendeid.

Mis puutub pildistamist enna, siis on selleks meil küllaldaselt õpperaamatuid (Pa- rikas) olemas. Mainiksime mõnda lühidalt. Aparaatide ostmisel on tähtsaim objektiw. Paremad objektivid on aplanaadid ja anas- tigmatid. Müdugi ka kallimad. Odawatest piiskameratest wõiks nimetada kahe häädu- ses müügil olewaid fotoaparate — „Baby- Box“, mis annawad pilte suuruses 3×4 cm. Makshawad 10 ja 25 kr. Pildistamiseks tar- wisminew film, millele wõib teha 16 wõtet, maksab Kr. 1.- — 1.50

Aparate on film ja plaat aparate, mil- listel mõlemal oma head ja wead. Plaadid ja filmid on harilikud ja wäritundli- kud (ortokromaatilised). Harilik plaat on tundu- delik waid finistele ja violetsele kiirtele, orto- kromaatilised plaadid ka rohelistele, kollastele ja punastele kiirtele. Harilikul plaadil on tae- was liig hele, puna- ja kollased ja rohelisted taimed liiga tumedad. Pimelas tuleb ortokro- maatilisi plaaate käsitada väga ettevaatlikult ja ka punasest tuest kaugemal.

Kuna plaadiforte palju, on soovitatav (esialgu) jääda peatuma ühe jor- di juure ja õppida tema omadusi hästi tundma. Heledasti walgustatud esemete (lamp, aken toast wõetuna) pildistami- seks tarwitatakse weel isolaarparate.

Kerguse ja lihtsa käsituswiisi tõttu on fil- mide kasutamine amatööril praktilisem. Neid on kaht liiki: filmi pakid (12 ühikut filmi was- tawates pakides — kasetides) ja rullfilm, mis keritud wärtnale moodustades pika riba 6×12 wõteteks. Filmide pahaks on, et nad kallimad ja nende ilmutamine tülikam.

Nii siis fotoasjandus korda, eriti aga nüüd walgusrikkal suwel.

A. M.

I AÜHIND

KULLASEPA-ÄRI

I AÜHIND

KULD AURAHA

RICHARD LANGE

VANATURUKAEL Nr. 5, TEL. 436-20.

Asut. 1903. a.

Soovitab rikkalikus valikus odavate hindadega, briljant-, kuld-, hõbe- ja kristallasju, ning kellasid parimatest Schveitsi vabrikutest.

KULD AURAHA

Kaugeid sugulasi küllastamas.

Turu ümbruskond on üenilastele saanud „vanaks armuks“, mis ei roosteta. Kui saabus tänavugi Varsinais-Suomi Noorsoo Liidu presidendilt härra Y. J. Uljaselt küllakutse Paimio laulupeole, oli vastus kindel — sõidame. Üldlaulupeoagused kokkupuuted juba „oma inimesiks“ saanud „kilipukkidega“ — nagu nende vastava laulu põhjal oleme ristinud Turu väljapaistvamat laulukoori „Kulkuset“ — kõvendasid veelgi otsust. Kuid ega kõik nii libedasti läinudki. Kroon langes, rahast tuli puudus jne. Nõudis sitkust korraldajailt saada siiski kokku 18. liikmelist lauljate rühma.

Ariadne saabudes Helsingisse ootavad meid rannal põlised noorsootegelased ja hingestatud hõimuinimesed Alpirannad ja lahke maister Hosia. Vaatleme eduskunna maja, istume diplomaatide loozis ja nautime Väinö Aaltose kunstitöid ega pääse siis pr. Alpiranna perenaiselikust hoolitsusest meie proosalise poole — kõhu eest. Pr. A. küllalislahkus ja hoolitsusvõime on ületamatu! Meie üksmeelne tänu siinkohal. Aeg lendas ja kiirmarsil jaama üllatati meid tuttava ja lõbusa reisukaaslase „kilipukki“ prl. Oksase näol.

Peatuskohale jõudes üllatusime paimiolaste küllalislahkusest. Laulukoor, orkester ja publikut nii palju, et hakkas piinlik meie rühma väiksusest. Midaagi nagu liikus hinges pisarateni kui siis üliõpilane Posti meid tervitas südamliku eestikeelse kõnega, millele järgnes varsinais-soome hümn. Järgnesid nrsl. Meikopi soomekeelsed tervitussõnad, meie tervituslaul, hümn ja liikusime siis peatuspäeva noole läbi ilusate Paimio viljaväljade. Kõikjal üllatused, sõbrad, kaugeid sugulased, suurepärase vastuvõtt. Nautisime paar päeva Paimio „kaugeid sugulaste“ küllalislahkust. tutvusime lahke kunnalisneuvos Silkkilä eeskujuliku taluga. külastasime lähedat Paimio sanatooriumi, tutvusime Paimio lahkete tege-lastega ja kauniste maastikkudega. Kõikjal saatsid meid ennastalgavalt lahked ühüd: hra Uljas, hra Posti, Laaksoste perekond, Silkkiläd, Lehtimajad jt.

Ja siis see Varsinais-Suomi noorsooliidu ja kohalise noorsooühingu poolt korraldatud laulupidu ise! See oli rahvapidu sõna tõsisemõttes oma eeskava mitmekesisusega, milline oli jaotatud päeval peoplatsi ja õhtutel

seltsimajade vahel. Kahepäevases kavas oli kõnesid pastor J. Päiviölt, prof. J. Rinnelt, nõunik J. Silkkilält ja J. Uljaselt, oli mees ja segakooride üldlaulu, üksikute kooride esinemist, orkestrite ühist ja üksikut mängu, deklamatsiooni, võimlemist, rahvatantsu, spordivõistlusi ja mõnda muud. Erinumbrina tundus külamängumeeste võistlus, kus ümbruskonna viiulivanad üllatava nobedusega vanu hellipalasid ja tantse esitasid... Eestlaste esinemine näis siin tõmbenumbrina ning võeti vastu kestva meelevaldusega, kuigi meie laulurühma väiksuse tõttu puudus jõud. Selles hädas aitasid meid „Kulkuset“, kellega koos paaril korral esitasime hoogsalt eesti laule suurel aplausil: isegi nobeda tuljaku oli see Turus ja kogu maakonnas lugupeetud koor hra Laaksose juhatusel õppinud selgeks keele peensusteni. Täname siinkohal... Kahju ainult, et ei võinud vastata soomekeelsetega.

Ei või jätta mainimata armsate „kulkuste“ laupäevaõist serenaadi meie ühiskorteri akna all. Serenaadi mõjul ilmus „eesti rahvas“ pooleldi rietumata alla ning kaua kuuldus ühist öösist kontserti üllatunud Paimio väljadel... Järgmisel öösel aga kordus see vastastikune „omavaheline kontsert“ juba jaamaesisel „kulkulaste“ lahkumisel hüigla hoo,

NOORTE PUNASE RISTI

NAHA-
TÖÖKODA

Tallinn, Nlguliste 12. Telefon 432-73.

Valmistatakse ja laos saadaval eestipäraseid ning moodsaid

KUNSTIMAITSELISI NAHATÖID:

albumeid, kirjamappe, karpe, käekotte j. n. e.

Eriti sündsad kingitusteks ja mälestusesemeiks.

Kiire eritellimiste täitmine.

Paimio pidustused. Peoplatsi esiplaanil üenülased ja „Kulkuse“; üleval nurgas eesti laulurühm hr. Oolepi juhatusel.

leidlikkuse ja vaimustusega, suure kuulajas-konna ees...

Järgmisel hommikul surusime lahkumiseks lahke paimiolaste käsi ning sõit läks Turu poole. Jaamas juba „laulusõbrad“ vastas ning algas ühine lõbus laevasõit Aura jõe mööda merele, saarestikku, Naantalisse...

Naantali (Gnamental — armuorg) on väike aga pika minevikuga linnakene, omade vanade kommete, vanade traditsioonidega. Vanast kloostrikiriku tornist (klooster ehitatud ühe-aegselt meie Piritä kloostriga) puhub iga õhtul kella kaheksa ajal trompeedimees ühe koraali, mida selleks ajaks asuvad kuulama sisesõitnud suvitajad ja ka kohalikud elanikud, millised kohe võib tunda suvitajaist oma vanamoelise riietusega.

Külastasime kirikut ja meie kohutavat-kõrget Kuparivuore kaljuranda, kust metsikud kaljud vajuvad merde kohutavate dimensioonidega. Suplemisest, rannatamisest meie mõttes pole siin juttugi, ent nende mõõdudega harjunud soome velled sulpsatavad siin vette kaladena. Eemal, teisel rannal, lehvib „Kultaranna“, presidendi lossi, kõrgel tornil soome lipp, mille puhul assotsiatsioonid meenutavad eesti lipu Pikal Hermannil...

Veel ühiskohvid, ühislaulud, käepigistused ning Turusse veerev auto lahutab meid kõigile armsaks saanud hra Uljasest... Loodame jälle nägemisele Tallinnas järgmisel aastal... Turus lahkub veel meie kõikide üldise loogu-damise võitnud „meie eestlane“ hra Posti, kellega meie rahvas kogu aeg võinud vestelda armsas emakeeles. Lahkutakse romantilises ja

unistavas öömeeleolus. Hoolimata hilisest öö-õötunnist meelitavad päevasest kuumusest õhkuvad Aura kaldad öösisele jalutusretkele...

Järgmisel päeval tutvume armsate hõimu-sõprade juhatusel Turu vaatlemisväärustega. Käime toomkirikus, tutvume endiste piiskoppide tegevust valgustavate esemetega; lossimuuseumis, kus hertsogi keldris katsume eesti laulu; kunstimuuseumis ja mujal kuni vaatamisesemete paljuses, kuumusest ja väsimusest tunned tülpimust ajudeski. Tänu ödede Laakoste lahkele seletusile jõudsime siiski meele pidada kõik tähtsama. Öhtul veel ühine ilus matk „Valtiovuorimäele“ ja tähetorni. Laulame, silmis romantiline lahkumiskurbus.

Järgmisel hommikul dekoreeris meid „Kill-pukkide“ naispere kaunite lillede ja roosidega, kui hinges tagasihoitud lahkumispiisarad, ootasime rongi ärasõitu. Ning kõigile tundus, et rong lahkus halastamatult järsku ja ruttu... Pisaradki läksid ju julgemaks ja järgmises jaamas ka prl. Esteri lahkudes tundsimine kõik niiskust silmanurkades.

Viimane matkapäev Helsingis kulus tagasihoitlikult prl. Rissase ja hra Hosa armastus-väärsl juhatusel ja hoolel. Kava viibisime kaunil suurnuual, paras paik meie meeleolule...

Oleme asunud igapäevastele töödele, ent mälestused soome retkest ei taha kustuda. Hulgakaupa kulgevad kirjad üle lahe ning keeleoskus mõlemal poolel teeb üllatavaid edusamme. Mälestused süvenevad, kujunevad perspektiivid, mille tagatipuks Turu ja „Kulkuse“. Loodame tulevale aastale.

Kusta Vainomaa.

Loode- ja Põhja-Viru ÜENÜ osakonde külastamas.

Olles ÜENÜ Viru osak. vahelise III suvipäeva eeltööde asjus Kundas ja vesteldes kohale ilmunud osak. esindajatega, otsustasin võtta endale paariks päevaks priiust, et jagada neid tunde sinisele rannikule, radadele, metsadele, väljadele ja asulatele ning võtta tasuks meelejälvaid loodusmuljeid ja terakesi siinsete üeniilaste muredest, rõõmudest, mõtetest. Liitusin kahele agarale palmse noorsoolasele Leemetile kolmandaks salka ja liikkasime jalgrattad veerema Toolse — Karepa — Selja — Rutja — Eismaa — Karula — Vainu — Vihula uhkete põlisnõuade vilusale, orgudest, unistavatest jõgedest, metsataludest ja kallasnõlvadest rikkaille mereranna teile. Et ratas peatus vahetevahel pehmesse liivasse kaldatõusangule, et jõgedest tuli üle minna purrete abil jalgratas käeotsas, et viimnegi teeüpp vahetevahel lipsas näbust padrikusse peitu lastes end kelmikalt otsida, siis see kõik tasus end paljukordset kaunite rannapiltidega: rändkivide uputusega õhtuses rannavees, idülliliste küladega metsavaheliste jõekeste orunõlvadel, kuivale tõmmatud peatide ja kalurionnidega valgel tuisliival. Palistab kõike sügavtõsine ranniku männamets, mis näitas ja peitis oma kurdudes kirevavärvilisis rõivais meelisklevaid suvitajaid, käratsevaid ja naeru helistavaid ühenäeva roheliseskääriid, päevitunud matkajaid roheliste seljakottidega heinalisi, marjulisi, tüübilisi kalamehi säärikutes, tuues ja viies oma hõlmades halvaks läinud kala ja suvise mere mõrudat hõõgu; kirikust tulevaid palliasjalgseid naisi maavillastes seelikutes; piirivalvureid; hangeldajaid ja kala-kaupmehi.

ÜENÜ Vihula osakonna leidsin õõpäeva viimasel veerandturnil. Vihula on suur ja Vihula on ka väike. Vihula vallana haarab enda piiridesse terve rea teisenimelisi asulaid. Aga selle päris südanimku moodustab Vihula küla, Vihula asundus ja Vihula mõis. Vihulas on nimelt veel mõisa siida endise omaniku käes. Rahvas on lõukam kui laseb välia naista. Talude tavaline suurus 40 hektari. Head rohumaad. Vihulast on võrsunud viis praegust ülikooliprofessorit. Kohapeal aga oleks vaja haritud ja mõjukat seltskonnatühti, kes lahendaks ühingutevahelisi lahkhelisi. Seltsimaja Vihula asunduses kuulub kohaliku tuletõrjeühingule ja see on võtnud seltsimaja kasutamise ning pidudepidamise oma monopoliks. Teistele saali üldse ei andvat. Veel enam. Vihulas on avar koolimaja. Kuid tuletõrjeühingu mehed, kes olevat vallavalitsuse eesotsas, ei andvat kooliruumi ÜENÜ osak. kasutada isegi mitte näidendi proovideks ja lauluühitusteks. Osak. meeskoor saavat teha harjutusi ainult koorijuhhi korteris. Üleiläänud org.-idega sobib osakond hästi. Nii sõprade ja vaenlaste vahel edasi rükkides loodab osak. saada sügisel juba kahe-aastaseks. Talvine tegevus on olnud peamiselt laulmises ja näitokunsti harrastamises. Chr. Rutoffi näidend „Väime-

hed“ kanti edukalt ette Merinõmmes, Salatsel, Vihulas ja Viitnal. Suvel harrastatakse sporti: kergejõustikku ja käsipalli. Kavatakse korraldada kunstiõhtu Vergil ja käsipallivõistluseid. Koostamiseks koht on Rooda talu jastaap asub talu aidas. Muidu lahked inimesed ja kurjad koerad.

Lähenedes ÜENÜ Liiguste osakonnale muutub maastik kõrgemaks, liivasemaks ja põuasemaks. Jõume päralt südapäeval. Vasakul liivakul on ÜENÜ osak. spordivälja ja keset tihedamat majaderühmitust on osakonna kasutada endine koolimaja. Selles on ruume eksimiseks ja kenasti dekoreeritud saal lavaga. Koolimaja taga on suur viljapuu-aed. Kooli likvideerimise tõttu on koolimaja krundiga müüa. Osakond peaks kohalise aialooga seotud hoone ostma ja siin kadunud kooli ning rahvameeste mälestuseks avama väikese kohaliku küla-museumi. Siis poleks ulualuse muret ja talus võiks harrastada — kunst, kirjandust, aiandust, aiatööd ja muid kehakultuurlikke kui ka maatulunduslikke toiminguid. Oieti peaks iga maa osakonnal olema oma väike talu ulualusega ja majapidamisega, muidu ÜENÜ tegevus kipub minema liig ühekülgsesse pidude vorpimiseks. Ja häda kui neid tegevust on rohkem, siis tehakse neid üksühe võidu, intriigitseatakse tegelaste ümber ja tekib palju nurelemisi selle paljaks näritud kondi pärast. Ei saa neid pidusid õigustada ka majanduslike tulu, sest paljatihti toovad nad koguni puudujääke. Osakonna senist tegevust on arendand H. Tepper ja A. Moor. H. Tepper kooliühataja õhutas sportlist huvi ja juhatas laulukoori. A. Moor juhib edukalt rahvatantsi ja korraldab kirjanduse ning kunstiõhtuid. H. Tepperi sirdumisel teisale on osak. tegevus palju oma hoost kaotanud. Rahval oli tööpäev ja mõned nagu A. Moor. kellega tahtsime kohata, õeldi olevat läinud Viitna laadale.

Järgmisena külastasime ÜENÜ Veltsi osakonda, milline asub Veltsi asunduses. 4 kilomeetrit Haljalast lõuna poole. Osakond sai 27. märtsil kuue aastaseks. Praegu ollakse huvitatud käsipallist ja kergejõustikust. Väliapaistvamaid snorilasi on J. Sepnik ja J. Sikka jooksudes. Kooz käitakse osak. esimehe kodus. Vahtra talus. Siin toimuvad koosolekud, harjutused ja referaatõhtudki. Seltsimaja kohapeal ei ole. Harrastemaja ühes Veltsi mõisa südamega kuulub endisele omanikule. Oli kavatsusel korraldada 16. juulil Rutjal pidu. Ettekandeks õpiti B. Kangermani „Vaikne, kena kohakene“.

Osak. 6. aastapäevaks välistati masinikirja ja paljundatud aialiri-albumi „Leedid“.

Aluvere-Arkna osak. on neid õnnelike osakondi, kes on saanud omale kodu koolimaja ja kellega agaralt ühes töötavad ja sotsiaalselt kaasatunnevad kooliõpetajad. Osakonna koduks on Aluvere algkool, kus tehakse harjutusi, koosolekuid, referaat- ja vaidlusiõhtuid ning pidusid. Aasta jooksul on kan-

tud ette näidend „Emake maailm“, „Kõrge-
mäe noored“, „Naisvallavanem“, „Vaikne, ke-
na kohakene“, „Roinila talus“. Neist „Emake
maailm“ on kantud ette teistkordselt Vinni-
Pajustis ja kolmät korda ühiselt Arkna põllu-
töökooli teelastelega Arkna põllutöökoolis.
Arkna põllutöökooliga on olnud tihe kontakt.
Põllutöökooli õpetajaid ja õpilasi on annud
kursuseid ja korraldanud loenguid. On olnud
vaidelustuid põllumajanduslisil ainetel.

Spordiga on osak. tulnud tuntuks üle Vi-
rumaa. A. järve ja H. Klammän osutasid Jõhi-
vis võisteldes häid taqajäri. Nüüd on osak.
korraldada ÜENÜ Virumaa osak. vaheline
võistlus, mis on kavatsatud Rakveres 13.
augustil. Aluvere koolimaja esisel platsil män-
nitakse võrkpalli ja harjutatakse hüppeid,
jooksus treeneritakse endisel Arkna pargi
ringteel.

Osakonnal on laulukoor. Ja talvel oli kor-
raldatud koolimajas lugemiselaud, kuhu oli
tellitud „Päevaleht“, „Vaba Maa“, „Virumaa
Teataja“, „Virulane“, „Viru Hääli“, „Talupere-
naine“, „Põllumajandus“ ja muid ajakirju, mida
toodi lugejate poolt kodust. Möödunud
suvel tehti õppereis Tooma soolharimisekooli
ja Jõgeva sordiparanduse tallu. Tänavu oli
kavatsus minna Vainupää ja Eisma randa
retkele.

Osakonna juhatuses on: esimees R. Sursu,
talupidaja, sekretär Benita Matiesen, Zeh
kommertsõunnaasiumi haridusega, laekur
Amanda Vall, kooliõpetaja, liikmed R. Stein-
berg, Arkna põllutöökooli lõpetanud ja Ella
Leichter kommertsõunnaasiumi lõpetanud. See-
ga kogu kohalik haritum noorus-eliit nagu
mujagi siinsetes ÜENÜ Virumaa osakondades.

ÜENÜ Essu-Katela osak. on lähem
osak. Kunda alevile. Ta asub Essu asunduses
ja tegutseb kolmandat aastat. Osakonnal oma
ruume pole. Koosolekud, referaat- ja mänguõh-
tud peetakse Mikkofi talus Essu-Mudal. Pi-
dusid on peetud Vanamõisal, Haljalas, Ma-
hol, Veriväraval ja Põdramusel. Kohapeal peo-
ruume pole. Haljalas kanti ette osak. liikme
Evald Upsi algupäränd-näidend „Noorte me-
rimeeste viperused“.

Osakonna juhatusse kuuluvad: esimees Ar-
tur Saksman, sekretär Richard Bergman, lae-
kur N. Pärtel. Kõik külakeskkooli haridusega
põllupidajad.

Osakonna raamatud on eeskujulikus korras.
On olemas kümmeliikmeline keelpillide orkes-
ter, mida juhatab H. Ups. Kõik pillid on or-
kestrantide enda tehtud. Käesoleval aastal
korraldati jüriöö ja jaaniõhtu, samuti ka aas-
tavahetuse koosviibimine.

Talud on umbes 35 h. suurused. Mängitakse
käsipalli, lõugatakse kuuli, heidetakse keelast,
hüpatakse ja jookstakse. Sportlasist võiks ni-
metada: F. Kreitstali, N. Pärteli, O. Tambikut
ja A. Mikkhofi. Kassas öeldi olevat 20 kr.

Külastamata jäävad siis veel Aaspere
osakonna noorsoolased oma innuka tegelas-
konna ja uhke Kihlevere härrastemajaga,
Kadrina kanti teelt kõrvale kalduv Vohnja
osakond ning Kunda s tallapoole asetsev —
nagu kuulda vägaagi külalislahke — Ma ho
osakond selles ringkonnas.

Ehk külastame neid kord hiljem pääle rukki-
lõukust.

Muide siin Virumaal ju tegevushoogsaid
ÜENÜ osakonde palju ja kõikide külastamine
ühel suvel oleks ühele noorsoolasele ületõu.

A. Aru

Tuules lendlevad laastud ...

Katkendeid üliõpilase päevikust.

Rong kahlab linnast linna. Huvasti Tal-
linn!

Äknast paistab välju ja metsi. Kuid pole
päikest. Ja päikeseta istuvad inimesed vagu-
nis.

Keegi nutab: noor neiu, hästi riidetatud.
Kuid südames midagi puudub rahuks.

„Millest teil on nii kahju? pärib vanem nais-
terahvas, keski taluperenaine. Neiu ei vas-
tanud. —

Kas mehest või? — usutleb eit edasi. Vas-
tas neiu: Ei ole!

Nüüd ta ei nuta enam.

Raksa, rong! Sõidan immatrükkuleerimisele
Tartu ülikooli.

Kell lööb esimese tunni. Nii siis juba uus
hommik. Mõtted lendavad rongaparvena. Uni
ei tule, ei näe tend tulemas.

Tüüke vineeri töövilpingsil on mulle kiru-
tislaauaks. O sina suur elu küllus! Kuski mu

ümber siin on inimesi, mõnesajasammuses rin-
gis, kellel ei tule uni, kuna neil liig palju
süüa ja juua. Aga sadandeid on taas, kellel
pole kuski kodu ega liitaks leiba. Ka üliõpi-
laspereski. Kõnelen endaga nagu isa pojaga:

Edasi, pois, astu edasi maailma tunneta-
mises! Opi midagi üha, kuna elu on ainus ja
üürrike, nagu uni. Nagu vesi päevad poetuvad
peost. —

Mõni tund veel rasket vaikust, siis ärka-
vad taas needki meli seinu. Mootor undab,
saag uriseb. Hommikualoust nõrgub tupp.

Jõudu, jõudu kaasvõitlejad kõigis ilmakaa-
ris!

Taas olen uues hommikus. Juba kõnni-
takse, sõidetakse, käratsetakse meiegi aqulj
tänaval. Kuid Tartu on palju vaiksem üldi-
selt, kui ta suur sõsar Tallinn. Küllalt ise-
loomustavad ses suhtes on ajalehepoiste
hüüatuseidki. Siin kuidagi sordiini alt kuul-

dub õhtuil: „Homme Postimees!“. Päälinnas aga nad oma lehtede levinguks hõikavad nii, et kogu maailm jalul — forte fortissimo: „Värsked ajalehed! „Päevaleht“, „Vaba Maa“.

Elu sunnib. — —

— Oues paistab hommiku päike. Taevapilvis on kirjeldamata palju kevade armsust ja suve soojust.

Umbes kaks tundi eila päikeseloojangu eel hulkusin linnas Jaan Hallimäega. Mul õnnesus minna südamelähedale sellele rahutule nimelapsele. Ta on loomult väga sarnane oma vend Juhaniile — noorele heliloojale. Ka temas on tajutav suur kalduvus muusikale.

Sõelusime ristirästi südalinnas, mil jutustas mulle ühtteist oma kodust. Isa olevat suur joodik; selle tulemusena kodutalul hüglasuur võlakooormatis. Vendi kokku seitse, õdesid üks ainus, algkooliealine — noorim pere lastesarjas. — Isa ta, Jaan, asunud Tartu läinud sügisel. Rühhib teha tööd, mis huvitab ja vee-dab öid südamerahutuses. Eksameid anda ei saa, kuna tasumata õppemaks. Selleks aga pole raha.

Ent kõigest hoolimata on ta suur patrioot. Ta ei kannata, kui keegi eestlane kõneleb

Eestist vähese usuga. Tänapäeval virisetakse kole palju, ütles. Ja lisandas talle omase temperamendiga: Teeme revolutsiooni neile viriseajale!

— Teeme! Asume taas tööle!

Juhuslikult langes pilk ta palitule; see oli veel enam kulunud minu omast...

*

— Täna keskpäeval põgenesin oma toast. Üks üliõpilasi oli asetsenud sinna ankrusse. Esitati mulle. Olevat proua sugulane. Ta nägi välja nii, et meeeldi oleksin kinnitanud ta põskile plakatid päälkirjaga: „Ettevaatust! — värskelt värvitud.“

Nende värskelt võõbatud daamide nägemine mu teeb merehaigeks, eriti raskel kujul. See-pärast püüan vältida kohtumast nendega. Võib-olla oleks ehk õigem neil pesta pühtaks põsed ja huuled värsket allikaveega — olla isalik kasvataja neile. Kuid see on väga tasumata ala. Ja me soovid jäävad hüüdjaks hääleks kõrbe. — Oleme pandud otsima võrd-kuju endale, tohtimata liig kurvastuda, kui me seda ei leia igal pool. Elu on kord sellane. Ega pääse siit akadeemiline nooruski.

R. Grauberg.

Uudiseid teaduse ja tehnika ilmast.

Viimase aja suurimaks edusammuks tehni-ka alal tuleb pidada elektri tungimist põllumajandusse. Lääne-Euroopas, kus asumine tihedam, tarvitatakse ka talumaja-pidamistes ju üle 80% juhul jõumasinate jõuallikana elektrienergiat. Veepump, hekslima-sin, laastulõikaja, naerilõikaja, põhutõstja, jah-valataja, viljapuhastaja, virtsapump, sepalõõts, separaator ja peksumasin — kõiki on lihtne rakendada tööle elektri abil. Eriti on elek-ter perenaistele oodatud äoline majapidamises, kus ta eduga, keedab, küpsatab, peseb, trii-gib tolmu imeb, ventilaatorid ja õmblusma-sinad liikuma paneb. Sealjuures toimub kõik kiirelt, puhtalt, palju ruumi nõudmata. Ent mitte ainult jõuallikana ka valguse ja soojuse andjana kasutatakse elektrit. Moodne kanala oleks vaevalt mõeldav elekt-rita, kus ta valgustuse ja soojendamise üles-andeid täites, kanu kiiremale tegevusele sun-nib ning hauduja ülesanded enda peale võ-tab. Peaaegu veel vajalikuna on elekter mood-sal aednikul kus maaharimine, kastmine, soo-jendamine elektri abil toimub ning elekter isegi päikese aset eduga täidab.

Ühte ja teist (soojendada, valgustada, kar-jatallis kartulaid keeta jne.) saab juba ette tellides. On isegi võimalusi, kodust ära olles (teatud vilde kaudu) kodusse jäänud elektri teenijat tööle kasutada. Probleemiks on siin veel vaid jõu hinna küsimus.

Must valgus on valgustustehnika uusi-maid saavutus. Musta valguse pirnid on hari-likkudele elektripirnidelle täiesti sarnased, kuid erilisest tumedast klaasist, milline harilikku

valgust läbi ei lase, ultravioletti kiirtele aga väga läbipaistev on. See valgus on efektne, kui ta langeb aineile, millised ultravioletti kiirte mõjul hakkavad kiirgama ning võib sel-le valgusega saada suuri effekte laval. Ant-ratseenvedeliku sees niisutatud kiri või noot hakkab selle valguse juures hülgama ning on siis pimedas ruumis paremini loetav kui päe-va valgusel. Selle lambi abil võivad sportlased naha pruuniks kütta päikese valgusele mine-mata. Teaduses on lambil suur tulevik sala-duste avastajana ja arstimisvahendina jne. Eriti suure revolutsiooni kutsub lamp värv-vide alal esile, muutes siniseid ja kutsudes esile seninägematuid värvikombinatsioone.

Inimene looduse uuendajana on teinud ja teeb uskumatult suuri edusamme. Vä-he ongi päri vuseseadusil põhjenevaist loodus-üllatusist suurte ameeriklaste ketsejaamades, mille põhjal saadud sadased uusi taim- ja lil-lesorte, seemneta apelsüine, okasteta kaktusi, kiviveta kirse, külmakarimatuid kartulaid ja muid sellelaadilisi loodusimesid. Nüüd on appi võetud veel keemiateadus, elektrotehnika ja röntgenkiired. Tulenusena on, et sidrunipu-pännakse õitsema ju 50 päeva vanusena, paari tollilise võsuna, et haljasviik saavutab täiskasvu kahe nädala jooksul, et on saadud villi, mis pole nisu ega rukis — küpseb kevhas, maas rukki kiirusega ja rukki varrel, aga omab nisu päa ja annab nisuomase saagi; on saadud kaerasorte, millel lagude asemel pää-jne. Sama, mis tõuarenduse kaudu saadakse pikkamööda, toimub tarbekorral X kiirte abil, millega mõjutatakse taimi seemnerakukesi,

palju põhjalikumalt ja kiiremalt ning on sama meetodi tagajärjekalt kasutatud ka loomariigis putukate, liblikate juures. Meiegi Eestis vajaksime kultuurtaimi, millel oleks poole lähem kasvuaeg, mis poleks tundelikud külmale ja annaksid senisest rikkalikuma saagi. Magus lutzerne, aklimatiseeritud soojauba ja mitmed teised põllumajandusliku tähtsusega tõuarendused on mujal ju annud tulemusi. Mida suudab Kaiser Wilhelmi Instituut Münchebergis või General Electric Company laboratooriumid Schenectadys, kas ehk sedasama ei suuda meilgi korra elektrienegiaks muudetud Narva kose jõutagavarad?

Väikseim ja ühtlasi ka suurima valgustusjõuga fotoaparati on küll hiljuti Saksamaal turule lastud Mini-Fex kamera ühe sinna juure kuuluva leidusega: fokuskoobiga, milline aparadi igalt kauguselt kohe võttemis valmis hoiab. Aparat on tikutoosi suurune ning valgustusjõu (f : 0,95) tõttu milline lubab teha momentülesvõtteid toas, teatris jne., sobiv salajasiks ülesvõteteks.

Lokomotiivtehased Hessel ja Ko Kasselis on ehitanud uue veduritüübi, millist võiks nimetada kõrbekaameliks ta vähese vee tar-

vitamise tõttu, mis 96% vähem seniste veduritüüpide tarvitatud veest. Nimelt võib see vedur oma veetagavaradega kõrbedes kihutada kuni 2500 klm.

Kaugekirjutamise masina on leiutanud kreegi V. Krajner. Kõugekõneluse telefoni kõrval on tmeil siis nüüd ka kaugekirjutamine elektri kaasabil.

Volframi, karbiidi ja süsiniku ühendusist on saadud aine, mille peale sissemurdjate hammas ei hakka. Ainele ei mõju kuumus, happed ning ei hakka ta peale ükski kõvem puur.

1933. a. sügisel toimub rahvusvaheline täpsem maakera mõõtmine, mida toimetatakse 80 kontrollpunktist elektromagneetiliste lainete abil.

Pisilaste operatsioonid võivad toimeta uue aparadi mikromampulatori abil saandiku millimeetri täpsusega. Selle aparadi abil võib rakukesi ja pisilasi pooltada ning neile teatud kehaosi külge pookida või neilt teatud kehaosi äralõigata, neile vedelikke sisse pritsida, neile osaliselt kõrguspäikest anda jne. Teaduslikule uurimusele avab aparat suuri võimalusi.

Noorte päevi ja pidustusi.

Viru noorte suvepäevilt Kundas.

Narva, Toila ja nüüd ka Kunda on kohad, kust võib leida ÜENÜ Virumaa noorte suvipäevade laagritele asemeid. Seekord oli Virumaa Keskkorraldus sõlminud sidemeid Kunda rahvauilikooliga ning tulemusena täitis 29—30 juulil ligi 600 pealine noortepere Virumaa rahvauilikooli avarad saalid ja põlispargi kõnniteed.

Juba laupäeva õhtupoolel algas noorte kogumine kaunisse Kundasse. Esimesena saabus jalgratturite maleva Essu-Katela, järgnes terve veoautofäis ÜENÜ Liiguste osakonna noori. Edasi tossutas autosid rahvauilikooli trepi ette läänest ja idast. Ilmusid Jõhvi tegelased kahes autos vabaõhuetenduse rahvaga ja puhkpillide orkestriga, tuli noori Sompast, Kukruselt, Narvast, Järvelt, Arknalt, Veltsist, Vihulast, Valastelt. Oige palju oli noortepäevale tulnud ka rahvauilikooli vilistlasi ümbruskonnast. Ilutsev noorus täitis kogu rahvauilikooli ümbruse. Tuttavaid palju.

Kuna tugeva tuule tõttu väljasõidust merele asja ei saanud, asuti lõkketule kohendamisele pargi põliste puude varjus. Hää nõu ja jõuga on siin abiks rahvauilikooli juhataja hra Ruus ja õpetaja H. Näks. Lõpuks pole milleski puudus. Pargi põlispuude all leegib õunapuu hagudest hele lõkketule riit. Peagi piirab tuld tihedalt noorte ring. Jõhvi orkester mängib avaloo ja Virumaa keskkorralduse esimees V. Mustel kuulutab suvipäevade pidulikult avatuks. Kubu koo järele rändab lõketele, leegid näivad siin puude hiiglaste vahel ulatuma taevani ning siin lõkete leegitsusel kan-

nab Liiguste osakonna noorpoet Leeni Klauermann ette algupärase viimistletud ja sõnaelektriga laetud pühenduse Viru noorile. Järgneb deklamatsioon Essu-Katela kuldsuult pr. L. Jaansonilt ja Jõhvi osakonna preililt L. Kauselt. Järgnevad tervitused. Südamlikke sõnu ütlevad rahvauilikooli juhataja J. Ruus, ÜENÜ liikumise „Ukko Pekka“ A. Meikop ja hallpääluuletaja Jakob Liiv. Viimane protesteerib, et teda on nimetatud hallpeaks, paljastab ja ütleb: „Vaadake, kas mul on hall pea!“ Ja kogu noorsoopere võib veenduda, et J. Liivil 75. a. vanuse juures pea pole hall. Ja ta kõnest kuuldu, et kirjanik hingeliki veel sädelevalt noor. Kirja teel saabunud ÜENÜ kesknõukogu esimehe O. Kösteri soojad tervitused andis edasi Virumaa keskkorralduse abiesimees H. Kelmentsov, öeldes tervitusi ka ÜENÜ Sompas osak. nimel. Riigikogulikme, ÜENÜ Narva osak. nõukogu esimehe A. Bachmannilt tunnetesooja kirjaliku tervituse loeb ette V. Mustel: „Viru ranniku kõrgeilt kaldailt, viru paepõhja-seilt põllumailt, viru põlissuode ja rabade piirilt kogunete teie — ÜENÜ ilusate aadete kandjad — ühisele sõpruspäevale noorte sidet karrastama tunnete ja tegude tules. Toote kaasa kodukohast sügavamas hingesopis kõike seda, mis on puhas vananimeste vesisest viirelusest, surmaootovast saamatusest, kirumisest ja kurtmisest ning tahate uut elutuld puhuda meie hääbuva rahvusluse ääsi.

Tundke siis, viru noored, selle õilsa ülesande täit tõsidust ja teadke, et viimane aeg on pörutada pihta koile ja rooste, mis kipub hävitama ees-

Virumaa III suvepäevast osavõtjaid Kunda r.-üliskooli trepil.

ti isadema aliseteadliku eestlase!

Tagagem rauda vaba kodumaad kandva uue vaimu — Eesti vaimu — sünniks!

Olgu kaljust kõvem ja terasest tugevam tahe tõsta tegudega kandma meie kalli kodumaal kultuurset tulevikku — Eesti tulevikku!

Järgnes ühislaul ja muusikat. Väline kultuuri lõkketuli oli kandunud südamesse. Siirduti avarasse saali kus kaua veel jätkus ühiseid mängu, tutvustamist ja jalakeerutust.

Pühapäeva hommikul kell 7 äratas orkester asutuse tornist magajad, kes siis ruttasid jõe- ja selle järele saalis ootavale väele. Tunnistati üksmeelselt, et rahvaulikooli köögis, tänu maj. jap. õpetajanna prl. Hilda Sooremi hoolele, on kulinaarkunsti tase kõrgel.

Taevas oli pilves ja meeleolugi nagu kippus udutama, ent paranes kohe kui taas trepi ette hakkas veerema autosid luues senisele noortepererele lisa Palmse, Vinni-Pajusti, Koeravere, Kiltsi, Väike-Maarja, Mädaape, Karitsa, Kulina, Jõepere jt. osakondadest.

Kell 9 algas töökoosolek rahvaulikooli juhataja hra J. Ruusi ettekandega rahvaulikooli tegevusest. Noorsoolane A. Meikop andis huvitavaalt sisuka ülevaate tänapäeva noorsoo töövõimalustest ja ellusuhtumise suunadest ning ÜENÜ ülesannetest. Vahelduseks tehti orkestrimuusikat ja esitati deklamatsioone. Eriti kiidu osaliseks sai Palmse osak. laulukoor, kes juhi nrsl. Leemeti juhatusel kandis ette hästi õpitud ja meeleolukaid koorilaulu. Samuti ei oldud aplausiga kiitsi ÜENÜ Liiguste osakonna rahvatantsutrupile, kes A. Moori juhatusel saavutas tähelepanuväärse ja kõrgekvaliteedilise esinemise. Ka Koeravere ja Pajusti rt. trupid energiliselt prl. H. Leibachi juhatusel esinesid ülihästi esitades raskeid soome rahvatantsu. Ohus tundus osakondadevahelist üllatada tahtvat võistlusindu. Haripunkti saavutas meeleolu taas, kui pikemaks sõnavõtuks ette astus kirjanik J. Liiv. Kui teda kõne lõpul

noortelt kümnend korrad õhku lennutati, võttis ta liigutatult uuesti sõna ja ütles: „Olen aastatepikk eakas mees, aga surra ma ei taha. Tahaksin veel elada, et näha Eesti rahva edaspidist käekäiku, näha meie nooruse võite. Aga kui Eesti peaks tabama veel kord raske saatuselööki, siis pean ma surema — suure südametäiega!“

Vahepeal koguneti pildistamiseks rahvaulikooli rõdule, kuna murul esinesid kiiduavalduste saju all ÜENÜ Koeravere mees- ja naisvõimlejad. Järgnes ühine väljasõit Toole varemete juure ja tutvustamisretk Kunda imbrusesse.

Ohtul oli rahvaulikooli rõdul vabaõhuetendusena H. Raudsepa „Siinai tähistel“, mis kanti ette ÜENÜ Virumaa keskk. näitetrupi poolt Narva teatri näitleja A. Lääne juhatusel ja kaasmängul Joosna osalisena. Teistest mängijatest väärivad mainimist prl. Alhise Puss Mirjamina, nrsl. Külmallik Jõhvi osak. Elveti osas, nrsl. E. kalda Jõhvi osak. Väepealik Asseri osas, nrsl. Lasperk Sompas osak. Moosese osas, nrsl. V. Korsten Kukruse osak. Enoki osas.

Tibavast vihmast hoolimata jälgis vabaõhuetendust üle pooletuhande inimese. Peale ettekandeid oli tants murruna täiskiilutud saalis. Ja kell oli kolme peal öösel, kui vurasid minema autod noortega võimsate elaguhüüete saatel.

Võib märkida, et suvepäevad õnnestusid nii sisuliselt, osavõtult, kui ka tulunduslikult.

A. Äru.

Noortepäev Suislepas.

Pühapäeval 16. juulil peeti V. Suislepa Lõuna Viljandimaa II noorte päeva, kuhu kogus noori peaaegu kogu L. Sakalamaalt. Hoogsa kehalisekasvatuse kohase kõnega esines Keskjuhatuses abiesimees nrsl. Utmo. Järgnesid kergejõustiku võistlused Keskjuhatuses rändauhinna eest. Võistlustele tuli kokku üle 40 sportlase, neljast osakonnast. Võistlus ku-

junes õige pinevaks. Võitis Tõrva osakond, kes oli toonud võistlusväljale ka oma nais-sportlased, kuna need teistel puudusid. Ilusa algatusena tuleb mainida vabaõhu jumalateenistust, mida peeti V. Suislepa koolimaja juures kenas orus, kuhu oli kogunud kaugealt ja ligidalt vanu ning noori umbes 2000. Jutlustas õpetaja Westren-Doll Viljandist, võttes aluseks motto: inimene ei pea elama mitte üksnes omaie, vaid ka oma ligemisele. Tulisel sõnul tuletas ta meelde vana eestlaste vanemat Lembitut, kes elas vaid oma rahvale.

Päeva ilusama hetkena võiks mainida tõrvikutega rongikäiku Voore linnamaale, muistsele eestlaste kantsile, kus pidas kõne Suislepa osak. esimees H. Meil, tuletades meeide Sakalaste vahvust ja isamaaarmastust. Mälestati vabaduse eest langenuid vanast hallist ajast ja vabadussõjas elu ohverdanud. Nende auks lauldi: Jumal sul ligemal. Järgnes kõne õpet. Westren-Dollilt, kes valustas sakalaste vaprust isamaa kaitsmisel kirieldades kühakalt Sakala ajaloo üksikasju. Lõpuks kõneles Keskjuhatuses esindaja nr.1. Utro ÜENÜ tööst ja tuleviku väljavaadetest. Vahepeäl oli kohale tulnud ka külalillimees, kes alustas lõbusat valssi. Kaua oli kuulda hämarduvas suvehõntus noorte rõõmsaid hääli, kes lõbut-sesid päevaste võistluste järele.

K. B.

Noortepäev Elvas.

Pühapäeval 6. augustil toimus Elvas noortepäev. Elva, Tartu, Nõo ja Palupere osakondade osavõtul.

Juba hommikul kella 9 paigu tekkis Elvas elevus, kui sisse sõitsid Tartu osak. noorsoo-lased hoogsate laulude saatel. Päevakorras oli ühine koosviibimine ilusal Vapramäel. spordivõistlused Elva „staadionil“ ja õhtul seltsimais huviküllane õhtu.

Spordivõistlustel ja õhtul oli rohkesti rah-rhvast, kes huviga ettekandeid jälgis. Noortepäeval viibis ÜENÜ keskjuhatuses liige E. Martinson.

M. E.

Noortepäev Inglites.

ÜENÜ L. Harju traditsioonilist (III) noorsoo-päeva, peeti k. a. 30. juulil Inglite kaunis pargis. Kuigi vihm takistas ja paljudki selle tõttu jäid eemale, oli siiski südapäeval ilm selgem ja päeva afguseks müüdnud ju üle 300 piletit.

Avas Inglite algkooli juhataja hra Ryt-berg juhtides osakondade ühendatud laul-jate sajapealist koori suure eduga.

Pikemas kõnes juhtis riigikooguliige H. Maandi tähelepanu aatelse liikumise täht-susele ka majanduslikus võitluses ja argielus. Järgnes ÜENÜ abiesimehe J. U t n o sisukas kõ-ne ÜENÜ ülesannetest. Kõnelejale anneti lilli. Tervitati teiste ÜENÜ osakondade, Kädva maanaiste seltsi (prl. Roode), Valtu Haridusseltsi (hra Laiapea) kodukaitse ja põl-lumeeste poolt.

Järgnes ühendatud kooride kontsert här-rade Trausmanni ja Rytbergi juha-

tusel ning, hoolimata väikesest vihmast, ühen-datud r. t. truppide ettekandeid prl. K v e l l -steinini juhatusel. Ettekanded õnnestusid hästi ja kõnelesid hoolsast tööst.

Järgnesid kergejõust. lõppvõistlused pargi kõrval spordiplatsil ja hoolimata vihmahoo-gudest näis osavõtjate ja võistlejate meele-olu hea.

Päev lõppes ÜENÜ L. Harju kesktöimkonna energilise esimehe nr.1. E. Sõrmuse lõpp-sõnaga olles õnnestunud nii sisuliselt kui ka aineliselt. Osa võttis kümme-kond ÜENÜ osa-konda.

Üks osavõtjaist.

Ida-Harju noortepäev.

30. juuli pidi olema ÜENÜ Ida-Harju noo-rile suurspäevaks. Oli tehtud juba mõni aeg ettevalmistusi — niihästi Rael, Arukülas kui ka Lagedil. Tahtis ju iga osakond esineda väärikalt „Noortepäeval“. Kõik oli hea. ainult Taevataat polnud seekord vastutulelik Ida-Harju noorile. Iastes sadada „märga“ vihma. See aga ei heidutanud. Juba hommiku vara oldi kohal, lootes „Noortepäeva“ head kor-daminekut. Päev algas kontsertmuusika-teenistu-sega Jüri kirikus. Osakondade ühendatud or-kestrid ja koorid enda ettekannetega täienda-sid seda vaimustust, mida kutsus esile igas kuulajas õpetaja Aunvere enda noortepäeva kohase jutlusega.

Pidustused jätkusid Lehmja tolmikus, ku-hu mindi orkestri saatel. Sportlased olid juba varem kohal ja võistlused olid orkestri saa-budes täies hoos. Vaatamata vahetpidamata sadavale vihmale, olid sportlased täie innu ja vaimustusega osakonna mu eest väljas, olles ise sealjuures lähimärjad ja porised.

Vahepeal katkestati võistlused, et hoolitseda ka vähe vaimu eest.

Koosoliadid tervitas ÜENÜ Ida-Harju ring-konna esimees J. R. Liivak. Pikema kõnega esines Keskjuhatuses esindaja sise-kohtuminis-ter V. Rooberg, kes kriipsutas alla noorte vai-mustust, mis võidab iseqi halva ilma. Järg-nes ettekandeid orkestrilt ja kooridelt. Sport-lased käisid kärsitult ringi, oodates võistlus-te jätkamist. Juba kõlaski peakohtuniku vile ja võistlejad tõttasid „lahingväliale“. Võist-lused kestsid lilliõhtuni. Et ilm halb, polnud rahvast palju. Noorte tuju oli aga kõigiti häa.

Alfa.

ÜENÜ Kärü osak. poolt korraldati 30. juu-lil s. a. Sallas rahvuslikud kergejõustiku võist-lused. Kärü osak. poolt välja pandud ränd-auhinnale.

Spordipäeva avas Keskjuhatuses esindaja nr.1 Potter. Järgmised spordivõistlused, kus saavu-tati võrdlemisi häid tulemusi, ja Kärü osa-konna auhinna võitis teistkordselt ÜENÜ Si-muna osakond. Võistlejate vahelpeäl esitasid osakonna noored rahvatantse.

Õhtul ontli üle võitja osak. auhind ja võit-jaile sportlastele diplomid. Rahvast oli kogu-nud võrdlemisi palju.

K. B.

ÜENÜ sportliste tulemuste ülevaate kodu- ja välismaal toome järgmises numbris. Toim.

Noored maatulunduslikus töös.

ÜENÜ Varesmetsa osakonnast.

Ajakirjanduses on sageli olnud juttu Jisaku ümbruskonna maatulunduslikust tööst, ent wallo wanemaid põllumeesnoorte koondiji sellel alal on kahtlemata ÜENÜ Varesmetsa osakond.

ÜENÜ osakonna asutamisega — kümmeaand aastaid tagasi tuli Varesmetsa metsladesse uus elu. Kadusid igasugu ulakused ning esimese suurema töö tulemusena saadi oma maa jagi — küllalt tähelepanu wäärjw saawutis.

Saalu ja lawategewuse kõrwal keskendus tegewus warsti ka põllumajandus haru ümber. Haru juhimise wõttis oma peale Arka 2. a. põllutöökooli lõpetanud Meinhard Kask, tegeledes ka isatalus maaparanduse aladel. Haru wõitis Jisaku ja Tudulinna näitustel 1931. ja 1932. a. ümbruskonna lugupidamise, saades 1 auhindu ning aratades tähelepanu oma töötagajärgedega. Esimene staap oli läbi! Noorus satatus tööhoogu.

Töö algas referaatkoosolekutega. Lõhandusid wäetuskatsed. Järgnesid kursused, milliseid korraldati heedu-, naiskäsitöö-, kudumise-, aiawilja kasvatamise jpt. aladel.

Praegu on harul M. Kase talus heinasortide aed, kus iga haru liige wõib taimetada waatlusi. On ehitatud tänapäewa tähtsamad: päris haruhein, kerahhein, ohteku luste, aasrebaselaba, hiline nurmik, punane haruhein, raihein, kastehein, walge mesik ja nõiahammas.

On käimas wäetuskatsed madalsoniidul, kaalutakse lämmastik wäetiste tulu-likkuist tähtsamate põlluwiljade juures, on käimas wõitlus odra tolmunõgipeaga, mis eriti lewimas liiwakail sooserwil.

On käimas ka katsed kohasema sortid walikuks koduküla nullastikule. Hästi õnnestusid katsed kartuliga, mille tulemusena teati wäärtuselt kohladele: Majestic (2225), Jubel (2118), Odewaldi sinik (2087), Kohalik (2012), Kõigewarase m kollane (1926), Deodora (1906), Up do date (1837), Parnassia (1806).

Elawalt lõõb kogu noortepere kaasa ka metslana dalaile, istutades igaiks oma kodu kaunistamiseks ilupuid ja hekke. Ka oma rahwamaja kaunistati kuusehekiga, Iõunakülga aga künnapuu wõõga.

Kawas on suur ülesannete järjekord (heeduwilja ja wiljapuude aiad, kodulinnud, meeskäsitöö jne.). Esimeses järjekorras ootawad ka karjamaa ja niidu küsimused. Hääks

eeskujuks on siin Karl Karbi ja M. Kase madal-
soo niidud, mis praegu ümbruskonna imetlus-
aineks. Kawas on ka põhjalikum õppereis siie-
maa eeskujulikesse majapidamistesse.

Kokkuwõttes wõib weel mainida noortes är-
ganud suurt tööhuwi ning endaalga-
tust igasugu katsete korraldamisel. Töö on
pääsenud aukohale ning mitte ainult kibe töö
põllul, aias, niidul, waid ka tõsine seltskonda-
lik töö.

Edasi, ligemale eesmärgile! K. M.

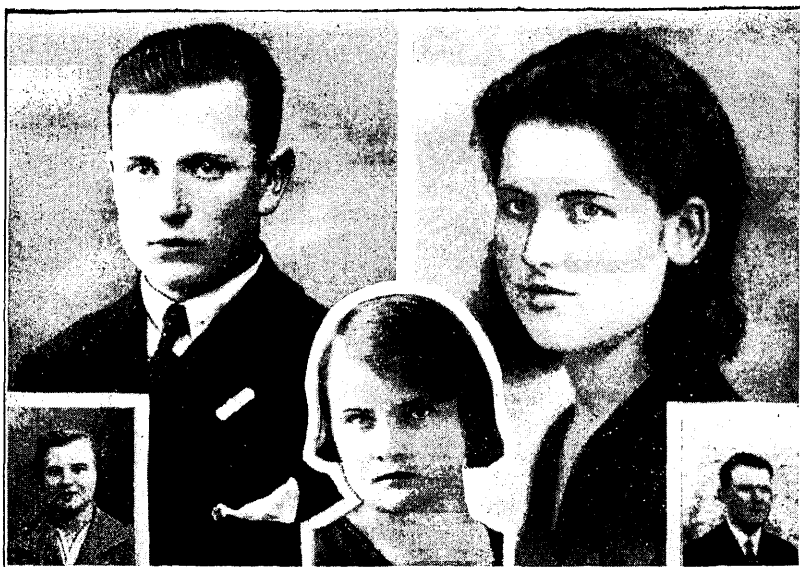
Saare maanoorte tööst.

25. mail peeti Kõljalas maanoorte kewad-
kongrejs ühel ajal Saaremaa põllumajanduse
näitusel Kõljalas 27. augustil. Näitusel on
kawatus korraldada Saaremaa maanoorte rin-
gide ühenduse poolt maanoorte näituse eriosa ja
näitetoõid. Saaremaa wabastamise mälestamise-
päewa, Jakobipäewa, otustakse maanoorte rin-
gide poolt pühitseta sibe-häire tulega Jakobi
päewa õõsel. Tuli läkitatakse wälja Pamma mä-
gedest ja teeb ringi ümber Saaremaa. Wõrku on
eialgse kawandi järele tõmmatud 23 maanoorte
ringi. Olid kaalumisel õpireijude korraldamised
Jisakusse ja Soome. S. M. R. ü. juhatus kor-
raldas ringide seemnete ühisostu, millega tulid
seemned palju odawamad. Seemneid telliti 270 kr.
eest. Metsapäewade korraldamiseks ja kuusehek-
õhide istutamiseks telliti 10 000 kuuseõhimeist.
Maanoorte ringides wõeti tänawu tarwitusel
Põllutöökouja nõuandetalituse juhataja K. Liide-
manni poolt koostatud tegewuskawa, mille jä-
rele sünnib töö kahes astmes, mõnel pool ka
kõrgemas astmes. Otustati pöõrata rohkem tä-
helepanu waimseile töömaile maanoorte ringi-
des, peeti soowitawaks karskustöö ja spordi
elustamist maal. K.

Kes kangemad? Võistlused põllutöö- koolide wahel.

Kewadised üleriiklised põllu-
majanduslikkude kutsekoolide
wahelised võistlused korraldati täna-
wu Vaeküla põllutöökooli juures Virumaal.
Võistlusi juhatas Hariduse ja Katseasjanduse
Büroo juhataja J. Umarik, hindasid Põllutöö-
koja ja Põlluministeeriumi eriteadlased.

Lüpsiwõistlused, millised toimusid
koolide wahel kuwendamat korda, olid 14 osa-
wõtjaga 14 koolist arwurikkamaid. Siin hiilga-
sid naisõpilased jättes meesõpilased waid vii-
mastele kohtadele. Esikohale tuli Väimela põl-
lutöökooli õpilane Kasaritsast, Talgalt pärit

Vasakult paremale esimese auhinna saajaid: Helmi Kivikas, Anette Pikpoom, Ed. Kresson; teises reas: Karl Riismandel ja Armilda Liiv.

prl. Armilda Liiv saades kõrgema auhinna ja 15 kr. autasu. Ühtlasi läks ka Põllumajandus osakonna poolt väljapandud rändauhind, mida kaks viimast a. edukalt kaitsnud Kuremaa karjakontrollassistendite kooli, nüüd üle Väimela põllutöökoolile. Esimesed auhinnad lüpsivõistluses said veel Kuremaa karjakontrollassistendite kooli õpilane prl. Väike Soonets ja Vigala põllutöökooli õpilane Läänemaalt Paliverest pärit prl. Anette Pikpoom. II auhinna võitsid Salme Brämann, Maimo Karell, Leida Tamm, Karin Knauf, Ellen Tõnisson, Ella Pommerants, Erna Mets ja Osvald Bergelbaum Pürija, Vahi, Väimela, Arkana, Kuusiku, Kõljala, Polli ja Vaeküla koolidest. III auhinna omandasid Mihail Auväärt, Helmut Linde ja Leo Kaplur Tooma, Olustvere ja Vodja koolidest.

Kõne võistlustel, millised järjekorras toimusid neljandat korda, oli osavõtjaid 8. Siin oli meesnoortel enam õnne ja läksid auhinnad ainult meesõpilastele. Igal võistlejal tuli esineda kaks korda: esiteks vabal, ettevalmistatud teemil ja siis komisjoni poolt koha peal määratud kõigile võistlejale ühisel teemil, milleks käesoleval aastal oli: „Mille poole peab praegusel ajal põllumees püüdma piimakarjapidamises?“ Kõnemeistriks tunnistati ja sai I kõrgema auhinna ning 15 kr. autasu Tooma: sookultuuri- ja maaparanduskooli õpilane Ed. Kresson 79,4 punktiga (Toome järgmises „E. N.“ numbris Ed. Kressoni artikli „Tege-likke näiteid ja nähteid kõneõpingu alal.“). Esimese auhinna omandas veel Vahi põllutöö- kooli õpilane Kudinalt, Elmika talust pärit Karl Riismandel (78,6 p.). II auhinna said Elmar Kukk; Vaekülast (75,9 p.) ja Gust. Duberg Väimela koolist (75,0 p.). III auhinna omandas Arnold Ormus Jä- nedalt (70,8 p.). Vaba teemideks olid: Rohu- maade korraldamisvõimalusi tänapäeva oludes

(Kresson); Mõnda eesti mehest, talust ja maa- reformist (Riismandel); Milline peaks olema seltskonnategevus maal? (Kukk) Noorte mt. klubide tähtsus maanoortele Duberg); Inime- ne ja ühiskond (Ormus); Aianduse arenemis- käik (Ella Pommerants — Kõljala (62,0 p.)- Külanoorde mõistlik ajaviide (Joh. Vaino — Kuremaa 60,5 p.); Kuidas mina sajn põllume- heks Endel Pertman (Vodja 59,2 p.).

Veiste hindamise alal toimusid võist- lused kuuendat korda ja võtsid võistlusest osa vaid Jäneda ja Olustvere põllutöökoolid ning Kuremaa ja Kuusiku karjakontrollassistendite koolid nelja võistlejaga. Kõrgema auhinna ühes 15 krooni autasuga omandas Kuusiku karjakontrollassistendite kooli õpilane Raikü- last, Roelast pärit Ernst Saariste. Üht- lasi läks sel alal väljapandud rändauhind Vod- ja põllutöökoolilt üle nüüd Kuusiku karjakont-

Kuusiku karjakontroll-assistentide kooli

võetakse vastu uusi õpilasi I ja II klassi. I kl. võetakse mõlemast soost isikuid, kes vähemalt 17 a. vanad ja 6-kl. algkooli ehk sellele vastava haridusega. II kl. võetakse 2-he aastase põllutöö- ja karjatallitajate koo- lide lõpetanud. I kl. õpilased saavad koo- lis prii ülespidamise majapidamises tehtud tööde eest. I kl. lõpetajad omavad karjata- litaja — ja II kl. lõpetajad kontroll-assistendi kutse. Korter, küte, valgustus ja õpetus on koolis tasuta.

Õppeföö algab I kl. 1. okt. ja II kl. 1. nov. Aadr.: Rapla kaudu.

Koolijuhataja.

rollassistentide koolile. Esimese auhinna sai veel Kuremaa karjakontrollassistentide kooli õpilane Viljandimaalt Kaansoost, Kargusaare talust pärit Helmi Kivikas. II auhinna omandasid Ark. Ormus Jäneda ja Osvald Nord Olustvere põllutöökeskkoolist.

Kokkutulnud õpilaste keskel äratasid need töövõistlused suurt huvi ja tuleks soovida, et nende kava tulevikus laienuks ja hindamisel arvesse võetaks I, II, III auhinna asemel 1, 2, 3, 4, 5. jne koha süsteem punktide arvestamisega, mis näitaks täpsemat hinnangut. Ka tuleks soovida, et õpilasekursioonide näol suuremale arvule osavõtjatele nende kaasaelamine võimalduks. See annaks lähkuvatele õpilastele muljeid võrratuid ning õhutaks neid vastavate võistluste korraldamisele ka külades.

E. S.

Maatulunduslikke kohtuid Saares.

Algust jellega tegi läinud aastal Pihlta maanoorte ring, kelle korraldusel (idee saadud Eesti Nooruselt) kohalikud piimakarjad kaebasid peremehed kohtusse. Samane kohus lastati Pihlta. Mõlematele osustele kaevati edasi kõrgemale rahvakohtule. Edasi lastas Randvere Maanoorte ring kohtu, kus kus tead oma voli- niiku kaudu efinesid kaebusega peremehe was- tu. Mai alul lastati Lummada maanoorte ringis kohtuistang, kus küla perenaised pereme- hed olid kohtulaua ette toonud neid süüdistades 1) et nad välistöidit oja (küünd, puuvedu jne.) püüavad perenaiste õule weeretada, mille tõt- tu perenaistel vähe aega jääb oma ülesanne- te täitmiseks; 2) et nad ei ole omanud talus tar- wilikke puutöö (mehetöö) oskust, mille tõttu taludes mööbel, sõimed, wärawad jne. sageli la- lagunenud ja wiletsas seisus; 3) et nad ei pane rõhku puhtusele, mille tõttu eriti maja kimbruses rüsu, koli, umbrohtu, takjaid, nõgeseid ja põllutööriistu hooletuses. Wolinike waiolu- sed, tunnistajate älekuulamine ja ekspertide of- fusesid olid rahwale huwitawad ning saalitäis rah- walt jälgis kohtukäiku suure huwiga.

Kohus tunnistas peremehed süüdistajeks ja nõu- dis, et nad hoolitseksid selle eest, et taludes töö- jaotus läbi wiitakse ning perenaistele võimalust jääks enda kutsjaalajeks täiendamiseks.

Saares on niisugused kohtud igapäewase töö walt rahwale suurt huwi pakkinud ja saalitäied kuulajaid kokku meelitanud.

O. K.

Maanoorte ringid Lätis.

Niikui teistes Eesti põllumajanduslikkudes naabrimaades: Rootsis, Soomes, Taanis, on ka Lätimaal maanoorteringide liikumine hoogsalt arenemas. Vastav organisatsioon (Mazpulk

Uute õpilaste vastuvõtt Arkna põllutöökooli (Rakve- rest 6 km.) on alanud.

Sooviavaldused ühes lühikese elulookirjeldusega ja haridust tõen- dawa tunnistusega saata kooli nimele aadressil: Rakvere, postkast 50, kust ka lähemaid teateid saab.

Opetus, korte, küte-valgustus on tasuta; toitmine ühisköögis läheb kr. 10.— ümber kuus maksma ja võib ka toitainetes tasutud saada.

Koolijuhataja.

biedriba) pühitses käesoleval kevadel oma 4. aastapäeva, mil puhul parimatele ringidele auhindasid välja jagati. Auhindade väljaja- gamisel viibis ka läti põllutööminister. Liiku- mist juhib Läti põllumeeste Keskseks. Esimene ring algas tegevust 8. novembril 1929. Järg- misel aastal oli ringe 16, 1931. a. — 66 ja 1933. a. kevadeks 110. Iga liige on kohustatud töötama oma maalpil, mis ei või olla väik- sem kui 500 rtm ja juurvilja all mitte vähem kui 100 rtm. Paljud ringid on asunud rohu- seemnete kasvatamisele ja Läti-Valga ühingul on suurem rooside kasvatus. Tööde tulemu- sena korraldatakse näitusi. Organisatsiooni teenistuses seisab 4 agronoomi ja üks majapi- damise konsulent. Organisatsioonil on hääd kontakt Rootsiiga, kus maanoorteringide te- gevus eriti tulemusrikas.

A. M.

Rootsist.

Rootsi maanoorte Ringide Ühen- duse (Svenska Jordbrukare Ungdomens För- bund) 15. aastapäeva pidustusi peeti 14—16. juunil Linköpingis suurejooneliselt ja õnnestusid need üle ootuste. Pühapäevaks, 16. juuniks, oli ringide noori oma lippudega kogu- nud Linköpingisse neljatuhande ümber kogu Rootsist. Pidustuste puhul oli kohale sõitnud Rootsi prints Eugen, mitmed ministrid jt. kõr- ged külalised. Esines mõnesajaline võimlejate rühm, laulsid ringide laulukoorid, esinesid rin- gide rahvatansurühmad, kanti ette vanu fuvi- tavaid rahvamänge. Erilist tähelepanu äratas prints Eugeni kõne, kes ütles end küll olevat kunstniku huvidega (prints Eugen on Roots- suure kuulsusega maalikunstnik), kuid siiski inimesena, kes ikka sooja südamega tahtnud hinnata iga tööst ja hoolsat tööd, mis põhi- tingimused loob igale edule. Maanoorte ringid on olnud eeskujulikuid, huvitavamaid, aja- kohasemaid ja suurimaid töökoole kogu rootsi külanoorusele, milline saanud rootsi rahva üldise ja ühemeelse poolehoidu 15 a. kestel.

Ühenduses pidustusiga toimus Ühenduse aastakoosolek, kus muu seas otsustati ringide töös hoida seniselt kindlat erapooletust joont ja ka kultuurilisele koostööle teiste poliitiliste organisatsioonidega tarbekorral loobuda, kui see ähvardab Ühenduse senist erapooletust.

Samal ajal toimus ka Ühenduse teenistuses olevate konsulentide päev huvitavate referaatidega, millest võtsid osa 30 rootsi, 12 taani, 8 soome, 2 norra ja 2 läti maanoorte ringide tööd juhtivat konsulenti.

Maanoorte tööpuudused ja väljapääsuteid sellest. Selle pealkirja all algav artiklite seeria rootsi noorte mt. ringide liidu häälkandja J. U. F. Bladeti toimetaja Sigurd Svensson. Artiklite seerias on küsimust käsitanud kõigi rootsi läänide noorteringide konsulendid. Selgub, et rootsi külades noorile annab võrdlemisi suuri lisateenistuse võimalusi spetsialiseerunud tegevus nais käsitööde (pitsid, kangakudumine) kui ka meeskäsit. (korvid, paadiehitus, puu- ja traaditööd) alal. Väljaarenenud naiskäsitöö omalt poolt edendab ka meeskäsitööd ning vähendab meesnoorte tööpuudust. Edasi on suurel joonel tarvitusele võetud ning soovitatakse tarvitusele võtta põllumajanduse kõrvalharudena: mesilastepidamist, kana- ja kodujänesekasvatust, korvipajude kasvatamist, čampinjoonide kasvatust ning kõrgele järjele (tomatid, maa-sikad, sparglid, viljapuuid) arendada aiataööd ja köögivilja kasvatust. Erikursusi selleks on hulgal käimas.

Saunade ehitamise propageerimiseks on rootsi võimejate liidult õpetaja Jan Ollassoni toimetusel antud välja vastav plaanide ja kalkulaatsioonidega varustatud käsiraamat. Liidu ja õpet. J. O. ener-

gilise propaganda tagajärgil on Rootsis viimaseil aastail ehitatud ligi 300 uut sauna, milles suurt kaasabi annud rootsi maanoorte liit.

Rootsi maanoorte ringide üheks jülmaks ülesandeks on anda ringi liikmeile oskusi põllumajanduses ettetulevais töis. Peale muu ergutavad noori oskuste omamisele ekskursioonid-õppereisid, töödenäitused ja tööde võistlused. Viimaseid peetakse igal võimalikul alal ning leidub rootsi m. noorte töökavas võistlusi künnis, heinaniitmises, juurvilja harimises herbaariumite jt. kogude korraldamises, üksikute põlluviljade ja köögiviljade kasvatamises, seemnekasvatamises, linaharimises, komposli valmistamises, sõnniku alalhojus, sõnniku lootamises, viljapuude kasvatamises ja hoius, loomahindamises, lüpsis, ajaviljade säilitamises, lambaniitmises, sulgloomade kasvatamises, käsitööoskuis, loomade puhastamises ja hoolitsemises, koduümbruse ilustamises, linnukaitstes, päevaraamatupidamises jne.

Võistluste korraldamisel valitakse üks võistluste juht, kelle ülesandeks on asjaosalisi koguda ja võistluste vastu huvi äratada, asjaosalisi instrueerida, võistlustingimused välja töölada ehk väljatellida, tarbekorral spetsialiste välja kutsuda ning võistluste lõppedes keskkohale aruanne saata. Diploome antakse keskorganisationsioonilt ainult esimesele ja teisele enam punkte saanud. Vähem kui viie osa võitjaga võistlusi ei organiseerita. Auhinna nimitee koosneb kolmest liikmest: võistluste juht, liikmete poolt valitud liige ja nende kahe poolt valitud asjatundja. Et võistlused oleksid nästi ettevalmistatud, töötatakse ju kevadel suvel läbiviidavate võistluste kava välja, mis siis täpselt teostatakse.

VÄLISMAILT.

Soomest.

Soome Noorsoo Liidu suve- ja aastapäevad peeti 15—17 juulil Vaasmaalas. Esitajaid, Soome noorsootöö juhtivamaid jõude oli ilmunud kogu Soomest paarisaja ümber. Koosviibimisi juhatas Soome Noorsooliidu esimees prof. V. Pesola. Peale ametlike päevakorra punktide ja valimiste oli päevakorras terve rida väga huvitavaid referaate nagu M. E. Mäki: Noorsootöö — eri rahvakihtide üksteisele lähendajana; Olli Tuominen: Noorsootöö ja rahvusliku kasvatustöö ülesandeid; Paavo Montonen: Mängu- ja tantsuühingu noorsooühinguis; Erkki Paavola: Noorsootöö seisukord momentil; A. Hanhijärvi: Noorsugu ja hõimutöö; Vihtori Luoma: Näidendite kriis; prof. Uno Saalis: Rahvuslikke ülesandeid jt. millistest paljud kutsusid esile pikki mõttevahetusi. Külalisena võtsid koosolekust osa lüjlane Peeter Damberg ja JENÜ esitaja Aug. Meikop. Peatume koosoleku juures hiljem pikemalt.

Soome õpiringide päevi peeti tänavu Jyväskylä 4—7 juulil üle 400 osavõtjaga. Päevad olivad hoogsad riiklikkude ettekan- netega ja tähistavad õpiringide töö hoogsat tõusu Soomes. Praegu töötab Soomes 2226 õpiringi. Noorsoo Liidu ringides töötas l. a. ja saivad riiklikku toetust 304 õpiringi 3277 liikmega, kes talve jooksul korraldasid 2978 õppekoosolekut. Küllap siin mõndagi on õpitud!

Soome eduskunda uutel valimistel pääsesid pea pooled uued liikmed. Uute esitajate hulgas on endisest enam ka noorsoonimesi, noorsoolasi, kelledest tunneme Kyösti Kallio, Tilda Löthmanni, Kaapro Moinase, kui Soome Noorsoo Liidu auliikmeid ja kauaaegseid noorsootöönimesi. Sama kauaaegsed noorsoolased ja Soome Noorsooliidu juhatusliikmed on Arvo Jnkilä Viipurist, Viljam Kalliokoski Kesk-Põhjalaalt. Kauaaegsed noorsootegelased ja kohaliste noorsooliitude juhatusliikmed on veel V. Ka-

salainen Edela-Karjalast, Emil Lampinen Uusimaalt ja Anton Suurkonka Kymenlaaksost. Pääle nende on soome uues parlamendis veel terve rida neid, kes vähemal aega tegelejad kohalikkudes noorsooühingutes.

Liivi seminarist Peeter Damberg, kes ÜENÜ laulupeoagepsel aktusil eesti noorsoolastele tervitusi liivlastelt, viibib praegu Soomes ja on esinenud seal Karjala, Kymenlaakso, Uudenmaa jt. suuremail maakondlikel noorsoopidustusil ning Soome Noorsoo Liidu suvepäeval Vammalas. Huvi väikse liivi hõimu vastu on soome noorsootöö ringides tõusnud tugevaks.

ÜENÜ Keskjuhatusel ilmus trükitist Soome huvitavamaid humoristlikke ühevaatuslikke külanäidendeid Santeri Alkio: „Saagu imis saab!“ hind 70 senti. Näidend on 4. mees- ja 4. naistegelasega ja Soomes trükitud 4 korda. Lavastus äärmiselt lihtne. Komplekt (8 eks.) näidendeid ühes mängimisõigusega viis (5) krooni, väljalasnes odavam.

ÜENÜ Keskjuhatus.

Saksamalt.

Saksamaal on kogu noorsootöö ja noorsooliikumine riigistatud. Riigikantsleri Hitleri käsul on alates 17. juunist loodud uus ministeerium: „Jugendführer des Deutschen Reiches“ ning vastavaks ministriks määratud senine „Hitlerjugendi“ juht Baldur v. Schirach. Temaale kuuluvad kõik noorsoo-organisatsioonid ning noorsooasjad saksa riigis. Saksa senine suurem noorsoo-organisatsioon „Reichsausschuss der deutschen Jugendverbände“ (noorsooliitude liit), kuhu kuulus umbes 150 noorsoo eriliitu mitmesse miljonisse kuuluva noorega, on B. v. Schirachi käsul likvideeritud. Noorte-organid, kes veel iseseisvalt tahavad tegutseda, pidavad end 15. juuliks uuesti registreerima ja lubatakse neil töötada tingimusi. Teatud mündri ja relvakanandmise jne. õigused on ainult hitlernoortele.

Selles noorte ministeeriumis on praegu 13 osakonda, milledest tähtsamad: juhtide nimesõnaku, propaganda, välismaise läbikäimise, noorsoojuhtide ettevalmistamise, noorsoo hoolekande, noorsoo varustamise, noorte lennu, mootori- ja raotsutamisasjanduse, noorte elukutse, koolinoorte ja üliõpilasoorganisatsioonide, noorsoo-rändkondade jt. osakonnad.

Välismaalisi ekskursionsõidkeid saksa noorsoo rändtrupid müüdselt pääle korraldada ainult noorte ministeeriumi välismaa osakonna loal, kust siis ka juhtnöõre ja ülesandeid jagatakse.

B. v. Schirachi korraldusel avati hiljuti noorsoojuhtide kool (kursused), mille juhiks nimetati senine ida ringkonna noorteameti juht Dr. Usadel. Kool asub Potsdamis.

On korraldus tehtud, et õpilased koolides teretaksid hitlerlikult käeüllestõstmise ja „heil“iga. Pruunsärkide kandmine koolides, eriti aktusel ja pidupäeval, peetakse soovitavaks.

Õpilaste osavõtt hitlerorganisatsioonist on soovitatav — kõik teised organid on õpilastele keelatud. Ka õpetajatele on kaasatõõtamine teistes noorsoo-organisatsioonides keelatud, peale „hitlernoorde“ organisatsiooni, kus õpetajad kaasa töötama kohustatud.

Ka raadio noorte osakonna juhatajad, ja paljude teiste asutuste ja rändkodude juhid, kel kokkupuutumisi noorsooga, on nimetatud B. v. Schirachi poolt ning seisab ka üliõpilaskond B. v. Schirachi valve all.

A. M.

Hollandist.

Läinud talvel peeti Hollandis sealse Noorte Rändkodude Liidu kuusel esimene euroopa noorte matkamisliikumise organisatsioonide kongress, kus olid esitatud Belgia, taani, saksa, inglismaa, prantsuse, hollandi, iiri, norra, poola, Schweitzi ja tšehhoslowakia vastavate organisatsioonide esitajad. Organisatsioonide võtmisel alaealistelt (alla 20) võtta madalam tasu, töötada välja rändkodude põhine märk, mille järele õbbimine odavam (tasu eest ka välismail võimaldatakse). Tunnistati vajalikuks, et omavalitsused tõhjemalt asuks rändkodude asutamisele, et valitsused igapäevi loodustalks õpilaste ekskursionsioone ja ajakirjandus matkamisi propageeriks.

Esitatud maades oli 1931. a. ümargusest 3200 rändkodu, milledest 2100 leidis Saksamaal. Teisel kohal õbbimisega oli Schweits (72.000); järgnesid Poola (64.000), Holland (52.000), Inglismaa (35.000). 1932. a. on õbbimise arv umbes neljandiku võrra tõusnud.

Energiliseks on liikumine muutunud Poolas, kus selleks asutatud 300 ühikut. Juulis ja augustis võivad õpilased sõita raudteel kolmandiku hindadega. Pea igal maal ilmuvad matkamise arendamiseks eriajakirjad.

Toodi ette kaebusi mõnede saksa wandersellide kohta, kes sageli rahata välismail kerjavad ja ebaausal teel ülespidamist manguvad.

Rootsist.

Rootsis, nii kui Saksaski, on rahvamuusika liikumisel märgata suur tõusu. Aprillis k. a. toimus Arwikas uute rahvusmuusikakooli ruumide õnnistamine, millel toimetati mitmete ministrite jt. rootsi kultuurelu juhtide juuresolekul. Kooli (konservatooriumi) juhik populaarne muusikamees, rahvaulikoolide ja noortepöõtegelane Waldemar Dahlgren. Kooli ülesandeks on rahvaliku muusika (rahvawiisid, rahvalaulud, rahvamängud, rahwatanad, rahvamuusika) kogumine, uurimine ning mitmeväguste lühema ja pikemaajaliste rahvalikkude muusikakurjuste korraldamine. Käesoleval su-

wei (juulis) korraldab Svenska Ungdomsringen siin pikemaajalised noorsoojuhtide kursused, mille kavas teoreetilisi loenguid antiiki ja nüüdselt spordist, mõimlemisest, rahvamängudest ja rahvamuusikast ning praktilisi harjutusi mõimlemises, spordis, rahvatantsudes, rahvamängudes ja muus lähedates aades.

Talvekursus koolis algab 27. oktoobril ja kestab 12. aprillini. Kavas: viiul, cello, kontrabass, klaver, kitarr, puhkpillid, orkestrimäng, kammermuusika, koorilaul, muusikateoria ja ajalugu vaba valiku järele.

Eesti ühistegelisist kindlustusseltsidest on „Talu“ üksim suht rahvuslik ettevõtte. Aगतatud Põllumajandus liidult, on sellest siis väikesest algatusest nüüd väljakasvanud suur-ettevõtte tule-, värguse-, õnnetuste-, rahe-, veo-, koduloomade- jm. kindlustusega, mil-liseid senini saadud koos edasikindlustustus-tega 82000 kindlustust. Kahjutasudena on makstud senini välja 515.750 kr. kes juures pole olnud ühtegi kohtuprotsessi kahjusaa-jatega.

Plisiteateid.

ÜENÜ Virumaa Keskkorraldus on esitanud märgukirja Sise-Kominile nimede eest. toimin-gu kalliduse asjus, mille tõttu paljud noored majanduslike kade kaalutluste tõttu sunnitud kandma häbistavat väärnime.

ÜENÜ V. Keskkorraldus näeks, et toimiva noortele üleriigi ei lähaks maksta üle krooni, eriti kui noored seda tahavad teostada kol-lektiivselt. Ei tohiks häbistavate orjamärkide vahetamise algatust kasutada riikliku tuluaal-likana. Et aga nimede eestistamine saaks üldiselt hoogu, oleks tervitatav kui see toi-ming teatud ajaks — üheks ehk kaheks aas-taks — vabastataks igasugustest maksudest ehk piirduks vaid asjaajamiste tõeliste kulu-dega.

Suurema (III) noortepäeva korral-davad 27. augustil lisaku ümbruskonna noor-teorganisaatsioonid Alutagusel, lisakus. Ka-vas noorte põllumajanduslik näitus, käsitööde näitus, kõne- ja töövõistlused ja lavalisi et-tekan-deid. Osavõtavad 7 noorte maatulundus-klubi, 4 maanoorte ringi ja ÜENÜ Varesme-t ja Metsküla osakonnad.

*

Kolmevaatuslise komöödia: Sinu hinge-karjane Valter on kirjutanud Sanna Ue-nülane Elmo Ellor. Tegelasena figuree-rivad viimastel aastatel meie usu ja ühis-konna elus kõnetandvad tüübid: sahkerda-dajad kirikutegelased, poliitilised põldurid, af-feristid jt. Näidendi esietendus toimus 13. augustil ÜENÜ Kõrgpalu osakonna ruumes.

Uue 4. v. näidendi: Ingeri kuningas on kirjutanud ka ÜENÜ Kukruse osakonna noorsoolane A. Aru, kelle töid leidub käes-olevas Eesti Nooruses. Näidend (draama)kä-

sitab pinevat Ingeri olukorda ja tuleb 27. au-gustil esietendusele Narvas. On väljavaateid näidendi tõlkimiseks soome keelde.

On teada hämelaste ja satakuntalaste tagasi-hoidlikkus kõnes. Krooni sellele paneb vast järgmine kõne häme peremehe ja sulase va-hel, kus peremees tulles laadalt ja sõites vai-kides kümme-kond kilomeetrit koduteed, kü-sib hobust juhtivalt sulaselt:

- No, mida kuulub kodupoolt?
 - Ei — ei midagi erilist.
 - Kõik siis endist moodi?
 - Nii on — kuigi nüüd Muri suri.
 - Noh, kuidas ta siis nüüd suri?
 - Noh hobuse, hullud, tallasid surnuks.
 - Tallasid — kuidas nii?
 - Noh jooksid tule eest, ja Muri jäi jalgu.
 - Mis pagana tuli?
 - Noh kui tall põles maha.
 - Tall põles! Millest see süttis?
 - Ei ma tea.
 - Noh kes siis teab?
 - Ei keegi — olime kõik heinamaal.
 - Noh, oli siis perenaine ka seal?
 - Ei olnud.
 - Noh eks tema siis tea.
 - Ei tea.
 - Miks siis mitte?
 - Selle luud leiti varemete alt.
 - Talli varemete alt!
 - Ei, elumaja varemete alt.
- „Jokioisten“ noorsooühingu ajakirjast „Oras“ 1932.

(Pyrkiä 1933.)

Isiklikus asjus.

Möödunud jaanipäeval 10. üldlaulupeo ajal Tallinnas kaotasin oma kirjandusliku reisi-päeviku, unustades selle Raekoja tänavale, Raekoja taha, teatud kohta, kuhu ini-mene vahest minema peab. On teada, et selle leidis keegi noormees, ning päeviku vahel leiduvate kirjade aadressil käis otsimas oma-nikku, kuid kahjuks ei leidnud.

Kui asendamatus mälestusesemest, kaota-tatud vihikust on omanikul väga kahju. Selle taas leiaks nende ridade kaudu palun lugup. noorsoolaste lahkelt kaasabi. Võib olla oli leid-ja keegi meie ühise lemmiku „Eesti Noo-ruse“ lugejaist, siis julgen loota, et ta neid ridu lugedes ei jäta teatamata oma leiust mullegi.

K a p u a g. p k. 27 H r a R. G.

Lugupeetud „Eesti Nooruse“ luge-jaid palume ajakirjale leida tellijaid ja sõpru ümbruskonna kodudes, koo-lides, lugemislaudades. Kokkukõitmi-seks aasta lõpul on paras aeg aas-tatellimisele. Hind aastas Kr. 1,80 p. a. üks kroon. Tarbekorral saada-me tellimiste vastuvõtmise raamatuid ja proovinumbreid. TOIMETUS.

Vast, ja tegev toimetaja AUG. MEIKOP. Väljaandja: Ülemaalse Eesti Noorsoo Ühenduse Keskjuhatus

„ESTOTRÜKK“, Tallinn, S. Karja 8.

